COLLEGII FEUDALIS PUBLICI ET ORDINARII, DISPUTATIO I.

DE ORIGINE, AUCTORITATE, COMPILATORIBUS ET DEFINITIONE FEUDORUM.

Quam

ΣΥΝ ΘΕΩ

Ex Conſenſu & Auctoritate, MAGNIFICI & AMPLISSIMI JCtorum Ordinis, in hac legum nutrice SALANA

PRÆSIDENTE

Viro Clariſſimo ac Conſultiſſimo

DN. WOLFGANGO WERTHERO Mülpfert J. U. D.

In JCtorum Auditorio ventilandam proponit

PETRUS RITTERUS Isleb.

ad diem 18. Auguſt.

OLDENDORPIUS.

Nolite judicare ſecundum aſpectum, ſed juſto judicio judicate.

JENÆ,

TYPIS JOHANNIS VVEIDNERI,

Anno Salutis cIↄ Iↄc IX.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE

MAGNIFICIS,
AMPLISSIMIS, CONSULTISSIMIS,
Auctoritate, multoq; rerum uſu & experientiâ præſtantiſsmis VIRIS:

DN. LUDOVICO GVILIELMO MOSERO JCto eminentiſsimo: ac ſereniſsimo Potentiſsimoq; Saxoniæ Electori à Secretis & Conſiliis intimis.

DN. PAVLO PRUCKNERO JCto celeberrimo: Conſiliario Saxonico, & liberæ civitatatis & Imperialis Reipubl. Swinfurtenſis Advocato ſolertiſsimo & graviſsimo.

DN. DANIELI LEICHERO, Reipubl. Lipſienſis Ædili primario, nec non Electoralis ibidem Scabinatus Aſſeſſori meritiſſimo & digniſſimo.

DN. HEINRICO Thurſch/ ILLVSTRISSIMIS Celſiſsimisq; Saxoniæ Ducibus lineæ Vinarienſis à Secretis intimis.

Dominis, Mecœnatibus ac Promotoribus ſuis ſummo ac perpetuo reverentiæ & obſervantiæ ſtudio unicè & ſemper proſequendis,

Hanc Diſputationem Feudalem primam ſubmiſsè ac devotè dicat & conſecrat

Petrus Ritterus Isleb.
Auctor & Reſp.

PUBLICI ET ORDINARII,

DISPUTATIO PRIMA,

Reſpondente

PETRO RITTERO Isleb.

Proœmium.

OMNE JUS QUO UTIMUR, AUT conſtat jure ſcripto aut ſine ſcripto(a) quod uſus approbavit & conſuetudo (b) propriè appellatur. Ne a. de feudiſticis conſuetudinib. tanquam de Jure non ſcripto Concluſiones aliquot propoſituri, ſuper caduco & incerto opere laborare videamur, lege aliquâ methodi ſervatâ, commodè ab earum origine, quæ cujusq; rei potiſſima pars à Cajo JCto nominatur. l. 1. in pr. d. Orig. Jur. auſpicamur. Principio enim cognito, extrema faciliùs intelligi autor eſt Cic. pro Cluentio. Quippe Principium dimidium eſſe totius, in vulgari & antiquo circumfertur proverbio. Ariſt. lib. 10. problem. c. 15. & 5. polit. c. 4. & 1. Eth. c. 7. Senec. in epiſt. ad Lucilium. 34. Auſonius in Epigram. ad Cupidinem. Plato in 6. de ll. Hinc Lucretius canit:

——Cui niſi prima fides fundata valebit
Haud erit occultis de rebus, quo referentes
Confirmare animi quicquam ratione queamus.

Quo præſuppoſito fundamento, juſto ordine ad hujus Juris *auctoritatem (c) compilatores, definitionem nominis & rei deſcendemus.*

 (*a*) §. conſtat autem. Inſt. de J. N. G. & C. & l. jus civile. 6. ff. de J. & J.

(*b*) Talis autem debet eſſe conſuetudo, quæ dudum invaluit, ac tacito populi conſenſu recepta eſt. l. *32*. ff. de ll. & frequenter in eodem controverſiarum genere ſervata l. 1. C. de ll. quæq; antiquitùs probata l. fin. C. d. tit. id eſt per multos annos. l. *35*. ff. de ll. uſu longævo. l. 2. C. eodem, & diuturno. l. *33*. ff. d. tit. obſervata & introducta.

(*c*) Inter utriusq; enim Juris materias doctrinam feudalem, non minimam habere utilitatem, quotidiana experientia forenſium cauſarum, quæ rerum magiſtra vocatur §. pen. Inſt. de ſatisdat. teſtatur. Unde Jaſon præter alia, eam difficilem valdè atque lucroſam pronunciat, maximè in Germaniæ partibus. Ibi enim inter *Duces, Comites, Barones*, & *Nobiles*, ſæpiſſimè arduæ atque graviſſimæ de hac materiâ oriuntur quæſtiones, Obrecht. in proleg. Diſp. feud. Giph in procem. tract. feud. Rectè etiam cum Ulp. ſentimus, in l. 1. ff. de in integr. reſtit. utilitatem hujus materiæ non egere commendatione, cum ipſamet ſe ſatis commendet.

THESIS I.

De Origine.

ORiginem igitur feudorum ſeu rei, de qua & cujus gratiâ hic quæritur, ſecundum varias interpretum opiniones, variam eſſe, nemo eſt, qui ignorat, adeò quidem, ut nuſquam apud hiſtoriographos vera tantæ controverſiæ certitudo appareat. (a)

(a) Quo-

(a) Quoniam autem in dubiis rebus conjecturis locus ſit, l. 137. §. 2. in fin. de V. Obl. & nos cum aliis aliquantò ſtudioſiùs pro noſtra tenuitate in hanc rem inquiramus, ita ut ſi quæ probabilia fundamenta & documenta produxerimus, eligamus ea, quæ nobis majorem fidem faciant, & veritati propiùs accedant. Hinc Sonsbec. dicit part. 1. nu. 29. d. feud. Parvi momenti eſſe videri, in hac re inveſtiganda, ſe plus nimio macerare & fatigare, cum ad rem ipſam parùm aut nihil faciat, & ferè nemo ſit ſcriptorum, qui ſolidè ejus rei veritatem doceat, & Dn. Arumæ. 1. Diſp. feud. th. 2. putat tot opinionum involucris hanc rem implicatam eſſe, ut vix Dædali artificioſa manu conſtructum labyrinthum plures receſſus præ hac habuiſſe credat.

II.

Celebriores autem ac præcipuas Dd. ſententias in quinq; claſſes diſtribuemus. In quarum prima agetur, num feudorum origo ſtatim cum genere humano exiſtere cœperit?

In qua ſententia eſt Niell. Diſput. feud. 1. theſ. 1. idque probat c. un. §. 1. De his qui feud. dar. poſs. Ubi ſic legitur: *Antiquiſſimo enim tempore ſic erat in Dominorum poteſtate connexum, ut quando vellent, poſſent auferre rem in feudum à ſe datam.* Hinc exiſtimat ille, nun- *Hujus aſſertionis Rationes.* quam rectiùs aut veriùs illa verba accipi poſſe, quàm de tempore antiquiſſimo primæ MONARCHIÆ, quæ cœpit vivo adhuc NOA, Geneſ. 10. v. 8. & ſeqq. Unde cum genere humano feudorum originem extitiſſe concludit abſolutè, cum probabile omnino ſit ab iis profluxiſſe, qui primi ab initio, in alios imperium uſurpaſſent, & hac ratione infirmam adhuc & creſcentem potentiam progreſſu temporis magis magisque corroborare cœpiſſent. Adducit inſuper exempla ſacrarum literarum quamplurima, & præſertim cap. 14. v. 4. Genes. Ubi exemplum reperitur quinque REGUM, qui Regi CHODORLAHOMOR 12. annis ſerviiſſe dicuntur, & anno 13. ab eo rebellâſſe: ſed ad hoc RESPONDENDUM EST: *Reſp.* Licet hi quinq; Reges Regis CHODORLAHOMOR tributarii fuerint, & quotannis certum tributum, vel in ſignum ſubjectionis vel fœderis, vel pacis cenſervandæ gratiâ ei perſolverint, inde tamen minimè ſequi illos ipſius fuiſſe VASALLOS. Exemplo nobis ſit, quod Imperator & cœteri ſtatus Imperio Romano-German. ſubjecti ſuperioribus annis tempore pacis, Turcico Sultano tributum perſolverint, quem tamen ut Dominum neutiquam recognoſcunt, nec propterea ejus Vaſalli aut ſubditi juſtè proclamari poterunt. Nam hæc tributaria ſolutio non

facta fuit & proceſſit ex aliqua obligatione, quæ ſpeciem quandam ſubjectionis redoleat, ſed ut pax eò melius conſervaretur, & vicinæ regiones ab incurſionibus frequentioribus tanti hoſtis eò quietiores & tutiores redderentur. Deinde in adducto c. 14. neq; juratæ neq; injuratæ fidelitatis, Regi CHODORLAHOMOR promiſſæ aut præſtitæ mentio fit, in qua tamen omnium feudorum eſſentialis forma & ſubſtantia conſiſtere dicitur. *Inſtantia.* Inſtat Niell. & aliud infert exemplum ex 2. Paralip. 36. v. 13. & 1. Reg. 4. v. 2. & 7. cum ſeqq. Vbi juramenti fidelitatis mentionem fieri dicit, & quidem in d. c. 36. 2. Paralip. de juramento à Rege SEDECIA NEBVCHADONOSORI REGI BABTLONIÆ præſtito ſcriptum extare. Reſp. Poſteriorem textum in d. c. 36. quod attinet, non equidem negare poſſumus Regem SEDECIAM NEBVCHADONOSORI ibidem juramentum veriſſimum jurâſſe, ſed an illud regni in feudum accepti nomine præſtitum ſit: an propter meram & nudam gubernationem & adminiſtrationem Regi SEDECIÆ commiſſam: an vero ſociale fuerit, vel in ſignum fœderis, inter Regem BABTLONIÆ & Regem HIEROSOLTMITANVM interceſſerit, valde dubium & incertum eſt: Nobis placet, cum paullò poſt Rex BABTLONIÆ totum regnum HIEROSOLTMITANVM devaſtaverit, veroſimilius exinde videri; Juramentum hoc ſaltem in ſignum fœderis vel ſodalitii factum fuiſſe: Si enim proprietas & dominium ad ipſum ſpectâſſet, proculdubio regnum HIEROSOLTMITANVM non ita funditùs evertiſſet & penitùs deleviſſet. Ad alterum text. ex 1. Reg. 4. v. 2. 7. & ſeqq. *Reſp. ad Inſt.* deſumtum RESP. textum ibi loqui de principibus, præfectis & præpoſitis Regis SALOMONIS, qui ſubjectum habebant populum, & ſtatutis operibus imperabant, quorum alii dicebantur Scribæ & Cancellarii, d. c. 4. v. 3. alii duces exercitus, v. 4. alii tributorum exactores, alii præfecti annonæ &c. Atque hi omnes Regis erant officiarii, non autem Vaſalli. Reliqua exempla, quæ de SATRAPIS & aliis populis ad ſuam intentionem pleniùs ſtabiliendam ſuperaddit Niell. veram & propriam feudorum originem non arguunt & inducunt, ſed ſaltem ad præfecturas & adminiſtrationes provinciarum pertinent.

III.

In ſecunda claſſe ponderabimus mentem ac rationes illorum, qui feuda ab antiquis Romanorum clientelis promanâſſe ſtatuunt.

Cujus aſſertionis Autores ſunt Zaſius in tractat. ſuo feud. part. 1. nu. 1. in l. 2. ff. d. Orig. Jur. in pr. in verb. Curias; Jac. Cujac. in comment. ad lib. feud. ferè in pr. Bud. in l. herennius. ff. d. Evict. Sonsbecc. in tract. feud. part. 1. nu. 30. & aliquot ſeqq. Hotomann. in diſput. feud.

c. 1. & 2. Borch. d. Orig. Feud. v. 1. Atque hujus opinionis probationem ſumunt ex comparatione CLIENTELARUM, de quibus vid. Gell. lib. 5. c. 13. item l. 3. ff. d. uſu & habitat. l. 3. §. ſed quod diximus, ff. d. pen. legat. l. 5. ff. d. his qui effud. vel dejec. l. 7. §. 1. d. captiv. & poſtlim. reverſ. l. 89. d. furt. l. 14. §. 1. C. d. judic. l. 3. in fin. C. de Novat. In quibus locis omnibus clientelarum mentio fit. Budæus in l. 63. de evict. Zaſius magnus antiquitatis ſcrutator ſecundum Marin. Frecc. in comment. feud. in pr. in l. 2. d. orig. Jur. & rurſus in Epit. d. feud. in prim. part. Hannetonius lib. 1. feud. c. 2. Oldendorp. claſ. 5. d. act. benefic. ET FEUDORUM: 5.
Nam ut olim CLIENTES patronis & viciſſim PATRONI clientibus mutuâ inter ſeſe obligatione aſtricti tenebantur: Ita & in feudis paria jura recepta eſſe aſſerunt: Unde concludunt, ut quemadmodum Vaſalli Dominis, & Domini Vaſallis in præſtanda fide & fidelitate mutuâ vice obligati ſint: pari etiam modo Vaſalli cum clientulis, & Domini cum patronis in omnibus ejusdem juris & æqualis conditionis eſſe judicentur, & per conſequens originem eorum clientelis Romanorum omninò aſcribendum eſſe ſibi perſuadent. *Rationes dubitandi.* 1.
Nam ſi hæc altius & velut ab ovo repetamus, conſtat ab initiis URBIS ROMANÆ, Romulum hoc inſtituiſſe, ut quilibet ex plebeis & popularibus patricium & potentem ſibi quæreret, qui ſui & ſuorum bonorum defenſionem & patrocinium in publicis & privatis cauſis ſuſciperet, & omnem injuriam à ſe propulſaret, pro quo beneficio clientes patronis viciſſim, ad omnem obſervantiam & obſequium referendum devoti & obſtricti erant, adeo, ut quoties res vel neceſſitas poſtularet, ipſis adeſſe, & promtis manibus opem ferre cogerentur, d. l. 3. §. 1. d. captiv. & poſtlim. revers. d. l. 5. §. 1. d. his qui effud. vel dejec. Zaſ. part. 1. d. feud. nu. 1. Duar. d. feud. nu. 3. in pr. Hotomann. d. feud. p. 2. Et duravit quidem hæc clientum & patronorum inſtitutio, non tantum ſtante Republicâ, ſed & poſtea ſub AUGUSTIS, uſq; ad VANDALICAS & GOTTICAS irruptiones: Unde & Salvianus Maſſilienſis queritur ſub ſpecie clientelæ ſuſceptos miſerè à potentioribus habitos fuiſſe, Plutarch. in Romulo Dyoniſ. Halicarnaſ. lib. 2. antiquit. Gell. lib. 5. c. 13. t. tit. C. ut nemo ad ſuum patroc. ſuſcip. ruſtic. vel vir. cor. Salv. d. provid. lib. 5. SECUNDO moventur ex c. un. d. content. inter dom. & fidel. & c. 1. d. alienat. feud. Ubi VASALLI CLIENTULI vocantur. 2.
III. PATRONO & CLIENTI non licet ſe invicem accuſare, nec teſtimonium adverſus ſe dicere, nec cum inimicis confœderari. Halicarnaſ. dict. loc. quæ omnia etiam in vaſallis & Dominis locum habere cognoſcuntur. 3.
IV. PATRONUS clienti præſidium, & CLIENS patrono viciſſim operam & obſequium debebat. Simili modo id dicitur de DOMINO & VASALLO, quorum alter alteri patrocinium & auxilium mutuâ fide & vice reddere obſtrictus eſt, c. 1. in f. d. form. fidelitat. lib. 2. tit. 6. 4.
V. Omnis dolus à PATRONO & CLIENTE l. 12. tabul. abeſſe jubebatur, quæ talis erat: 5.

6. PATRONUS ſi clienti fraudem fecerit, ſacer eſto, hoc eſt, ad ſupplicium rapiatur. Serv. in comment. ad Virgil. Hotoman. & Balduin. ad fragm. l. 12. tab. Gell. lib. 5. c. 13. Idem abeſſe in feudis jubetur, dum mutua felonia inter Dominum & Vaſallum omnino prohibetur, ob quam & utrinq; feudum amittitur. c. un. §. Domino. ſi de feud. defunct. content. ſit int. Domin. & agnat. Vaſall. lib. 2. tit. 26. Relinquitur igitur, quod *ubi ſit eadem ratio vel æquitas, ibi eadem quoq; eſſe debeat juris diſpoſitio* cum caſus, quos nectit paritas æquitatis, & identitas rationis, quoad juris deciſionem, non ſint ſeparandi. l. 32. ad L. Aquil. l. 108. de V. O. l. 1. §. 1, de pœn. l. 27. §. 2. ad L. Jul. de Adult. l. 9. §. 2. de edend. §. 2. in fin. Inſtit, quod cum eo qui in alien. poteſt. c. 4. de reſcrip. c. 2. de translat. Epiſcop, c. 10. de probat. §. 10. Inſt. Mandat. l. 12. l. ſeq. l. 28. de ll. l. 1. C. quæ

Reſponſio ad objectiones. ſit long. conſuet. cum inprimis aliis. RESP. Etſi in veteribus tam ROMANORUM, quam aliarum GENTIUM moribus & inſtitutis multa reperiantur non abſimilia hiſce feudalibus conſuetudinibus, nullum tamen exemplum oſtendi poteſt, quod in omnibus huic juri reſpondeat, quod in fidelitate mutuâ & prædiis potiſſimum feudariis poſitum eſt.

Rationes decidendi. Deinde veterum illarum clientelarum jura à feudis maximè differre, & toto cœlo diſtare, hiſce rationibus probatur.

1. I. De naturâ & ſubſtantiâ feudi propriè eſt, ut VASALLUS à DOMINO feudi prædium accipiat, quod non fiebat in jure clientelari, licet quidem maxima ratione inter ſe obſtringebantur PATRONUS & CLIENS, nulla tamen inde debebantur prædia. CLIENTES enim ultrò patronum quæritabant, ſuo qui illos patricinio defenderet, ut ſupra dictum, nec opus

2. erat ad hoc fundos conferre & invitare. II. CLIENTES prædia ſuapleno jure poſſidebant, licet ſe ſuaq; bona, in fidem, tutelam & patrocinium patronorum ſubjiciebant, quod ſecus eſt in VASALLIS, illi enim bona feudalitia ſaltem uſusfructus jure & ad tempus quamdiu uterque volebat, poſſidebant, lib. 1. feud. 1. §. 1.

3. III. Nuſquam proditum eſt, CLIENTIBUS onus militiæ annexum fuiſſe, VASALLORUM autem ea eſt conditio, ut in militiam ire vel vicarium mittere, aut certum cenſum Domini ærario inferre cogantur, 2. feud. 7. & lib. 2. feud. 28.

4. IV. CLIENTES olim patronis ſuis ad filias elocandas DOTEM ſi pecuniis indigerent, conferre, item pro redemptione patroni captivi vel filiorum hoſtibus precium ſolvere jubebantur. Et in ſumma in omnibus ſumptibus pro Republ. faciendis per patronos participes impendii erant, quæ itidem de Vaſallis nulla ratione dici & affirmari poſſunt.

5. V. CLIENTES in omnibus ſervitii & obſequii fidem præſtare cogebantur, tam ad perſonas, quàm ad res & negocia. VASALLI autem non, niſi ad limites rei beneficiatæ.

6. VI. VASALLI FIDEM & hominium jurant Dominis. c. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Fred. lib. 4. tit. 55. c. 1. §. fin. per quos fiat inveſtit. lib. 2. tit. 3. c. un. qual. jur. del. Vaſ. dom. f. d. lib. 2. tit. 5. c. 1. d. form. fidel. in pr. lib. 2. tit. 6. c. 1. de Nov. form. fidelit, lib. 2. tit. 7. c. un. de controv. feud. ap. par. term.

term. lib. 2. tit. 6. CLIENTES ea non jurant patronis ſuis, ſed inter 7.
eos eſt mutua quædam ex 12. tab. ll. neceſſitudo & fidelitas. Cujac. in
prolegom. lit. g. Giph. tract. feud. c. 2. nu. 8. VII. Deniq; CLIEN- 7.
TES patronis, VASALLI Dominis reſpondere dicuntur, Cujac. d. loc.
Obrecht. diſp. 1. Feud. theſ. 57.

Alii eorum originem referunt ad ROMANORUM MILI- *Alia deri-*
TIAS, in qua opinione ſunt Haloand. in Nov. Inſt. 53. & 59. Matth. de *vatio.*
Afflict. in prælud. feud. nu. 31. Item Seyſſel. in ſpecul. feudor. in defi-
nit. feudi, verſ. tertio principaliter eſt videndum, & Vigl. in §. 1. Inſt. d.
milit. teſtam. De quibus militiis vid. etiam. l. 3. §. ſi quid minori. 7. ff. d.
Minor. l. Lucius Titius. 22. & l. mortuo bove 49. §. 1. ff. de Leg. 2. l. omni-
modo 30. §. ult. & l. ult. C. de inoff. teſtam l. 11. §. 16. l. pen. §. pen. de leg. 3. l.
18. §. 2. de Alim. vel cib. leg. l. fin. C. de pignor. & præcipuè Nov. 53. c. 5.
& Nov. 97. c. 3.

Fundamenta ea adferunt. Sicut militia procedit à PUBLICO, ſic *Rationes*
& feudum procedit à publico. Videlicet à MUNIFICENTIA Regum, *dubitandi.*
Imperatorum, Principum, & aliorum, qui feuda dare poſſunt, ut in §. opti- 1.
mum. Auth. de exhibend. reis. ibi, paulatim vero &c. II. MILITIÆ 2.
tranſeunt ad hæredes, feuda itidem E. ſunt eadem. III. MILITIA
poteſt acquiri per pecuniam d. l. 22. d. Leg. 3. d. l. 30. in f. C. d. inoff. teſt. 3.
d. l. pen. §. pen. de leg. 3. FEUDUM quoque c. 1. de feud. dato in vic.
leg. commiſſ. IV. VASALLI milites dicuntur, c. 1. d. feud. ſine
culp. non amitt. lib. 1. tit. 21. c. un. quo temp. mil. inveſt. per deb. lib. 1. 4.
tit. 22. c. un. de content. int. dom. & Vaſ. lib. 1. tit. 23. V. FEUDA 5.
principaliter ab initio ad res imperii augendas & tuendas inven-
ta fuerunt. c. 1. de prohib. feud. alienat. per Lothar. & Fred. VI. In 6.
utriſque certa COMMODA & PRÆMIA verſantur. Adde Sons-
becc. in tract. feud. part. 1. nu. 33. & Giphan. d. tract. feud. c. 2. nu. 9.
RESP. Quamvis in hiſce feudum & militia convenire videantur, in mul- *Rationes*
tis tamen aliis contra differunt, & I. MILITIA ſine conſenſu Domini *decidendi.*
poteſt alienari, d. l. pen. §. alumno. pen. ff. de leg. 3. FEUDUM non
item. tot. tit. de prohib. feud. alienat. tam Lothar. quàm Fred. lib. 2. 1.
tit. 55. II. FEUDUM non tranſit ad extraneos hæredes, c. 1. de
alienat. feud. nec ad FOEMINAS. c. 1. §. & quia. 3. de his qui feud. 2.
dar. poſſ. c. 1. verſ. filia non ſuccedit, de ſucceſſ. feud. lib. 1. tit. 8. & lib. 2.
tit. 30. niſi ſpeciali pacto aliud caveatur. MILITIA autem tranſit &
ad extraneos & ad fœminas, l. fin. C. de pign. III. In MILITIIS nul-
lum homagium, aut ea fidei ratio ſeu formula exigebatur, quæ in feudis 3.
exigi ſolet, ut quæ propriè & maxima ex parte in re & opera militari occu-
pentur, nec ſint officia certa, ut de militiis mox audiemus, ſed prædia cer-
ta ad fidem & hominium devincta, lib. 2. tit. 52. & 55. & 30. & 6. & 7.
ejusdem lib. Giph. d. tract. feud. c. 2. num. 12. IV. In MILITIA, 4.
quando ſocius ſine hærede deceſſerit ex imperiali liberalitate alter ſoci-
us ſuccedit, per l. un. ſi libert. Imper. ſoc. ſine hæred. deceſſerit, ſed in

FEUDO

8. FEUDO à Rege duobus dato, unus alteri non ſuccedit, niſi expreſsè hoc ipſum dicatur, aut ex pacto ſpeciali in inveſtiturâ proviſum ſit ſecundum communem Dd. opinionem, ut in c. 1. d. Frat. d. nov. benef. inveſtit & per Alexand. in l. ſimili & Titio. ff. de V. obl. & in c. 1. §. cum v. Cor-

Obſt. radus. de his qui feud. dar. poſſ. NEC OBST. nobis dictum c. un. d. Feud. ſis culp. non amitt. d. c. un. Quo temp. mil. inveſt. d. c. un. d. con-tent. ini. dom. & fidel. Ubi VASALLI milites dicuntur. E. Origo eo-

Reſp. rum à militiis deſcendit. Verùm militias à feudis plurimùm diſtare, jam non ſolùm aliquot rationibus à nobis oſtenſum eſt; ſed & manifeſtiùs horum diſcrimen elucebit, ſi definitionem militiarum, ad rimandum & ruminandum propoſuerimus. Definiuntur autem quod ſint *certa quædam officia eorum, qui in aliquâ ſcholâ inter ſtatutos relati ſalaria & commoda à principe conſequebantur*, Jac. Cujac. in l. 3. §. ſi quid minori. ff. d. minor. Hinc ſolebant milites pro introitu militiæ commilitonibus ſuis

Olim varia fuerũt genera militiarum. aliquid erogare, l. pen. §. fin. d. legat. 3. Olim autem varia fuerunt militiarum genera. ALIA enim militia fuit adjutorum quæſtoris, ut notat Julianus Patrit. Nov. 35. & ibi Cujac. idem quoq; Cujac. in l. fin. C. d. proxim. ſacror. ſcriniorum. ALIA ſilentiariorum. l. omnimodo. §. ult. C. de inoff. teſtam. qui in Conſiſtorio vel palatio principis ſilentium imperabant, Cujac. in l. 1. C. d. ſilentiariis. ALIA vocatur Διανέμησις σιτηρεσίων στρατιωτικῶν diſtributio ſtipendiorum militarium. ALIA ἀποδόχη τροφῶν στρατιώταις ἀφορισμένων annonæ militibus nutriendis ſepoſitæ cura. ALIÆ militiæ erant telorum ſive armorum, id eſt, officia eorum, qui in aliqua ſchola tela & arma fabricant. ET DENIQVE quaſcunque alias procurationes leges civiles nominant militias, Zonaras in Can. Apoſtolorum. 83. Borch. d. Orig. feud. c. 2. n. 5. & ſeqq. Et harum militiarum originem primùm ex liberalitatibus principum atque congiariis, quæ plebi Romanæ dabantur promanaſſe, latè proſequitur Alciat. lib. 8. Parerg. ſeqv. c. 5.

III. TERTIO ſunt nonnulli, qui veram ipſorum nativitatem ab ARMATIS MILITIIS repetere conantur, ita, ut eam ad agros ſive prædia ab hoſtibus capta, quæ Romani poſt inſignem aliquã victoriam militibus in præmium virtutis militaris aſſignare ſolebant, referre nõn dubi-

Rationes dubitandi. tent, quod ſentit Vigl. Zuichemus in pr. ad tit. Inſt. d. milit. teſtam. n. 22. & ad Rub. C. eod. tit. Olim enim priſci ROMANI, & poſtea Impera-

1\. tores in hanc curam unicè incumbebant, ut quoniam bellorum fortuna anceps eſt, ipſorum milites in diſciplinis militaribus optimè informarentur atque exercerentur. Deinde ſi ſatis videbantur inſtructi, privilegia tandem militiæ conſequebantur, ac publicis ſtipendiis condonabantur, ac in numeros referebantur, cujus conſuetudinis meminit Veget. Illi autem qui ejusmodi ſtipendia accipiebant, à militia niſi forte emeriti eſſent, diſcedere non poterant, ne publicis uſibus deſtinati ſubtraherentur.

Hi

Hi itaque MILITES, cum his fundis à domino conceſſis, uterentur, 9.
viciſſim obligati erant, pro hac conceſſione omnia ei præſtare officia ſive erant militaria, ſive alia, quæ ab ipſis exigebantur. Jam autem quoniam noſtro hoc ſeculo idem quoque receptum eſſe videmus, ut ii qui bonis feudalitiis utuntur, dominis, à quib. ejusmodi beneficia accipiunt, ad neceſſaria officiorum genera, præſertim quo ad militares operas viciſſim obligati ſint, ab hiſce militiis quin feuda ſuam ortum trahant, nullum dubium faciunt.

DEINDE etiam habentur, juris textus, quibus ad vivum demonſtratur ejusmodi fundos militibus olim fuiſſe datos, l. item ſi verberatum. 15. ff. de rei vind. l. 11. d. evict. Florent. JCtus in l. in agris. 16. ff. d. Acquir. rer. dom. ubi inquit: Agrum manu captum limitatum fuiſſe, ut ſciretur quid cuique datum eſſet, & Julius Frontinus in lib. de limitat. Agror. ſcribit: ſolitos veteres agros, quos de hoſtibus capiebant, veteranis in præmia aſſignare. Et hoc ideò factum eſſe ſciendum eſt, ut milites hac ratione ad majorem alacritatem & fortitudinem incitarentur. Exemplum claret in COELITE HORATIO, cui ob factum illud memorabile in exercitum HETRUSCORUM, ſeu PORSENNÆ Regis præſtitum, tantùm fuit agri publicè datum, quantùm uno die circumarari potuit, Liv. 2. decad. 1. Is miles ſtrenuus non horruit etiam ſolus pro ponte ſublitio intermortuorum cumulata cadavera conſiſtere, ſolus impetum hoſtium quantùm corpore uno obſiſtere poterat, excipere & ſuſtinere, quod audaciæ miraculum hoſtes non leviter obſtupefecerat, donec rupto ponte pro ſalute Reipub. in Tybrim dejiceretur, & re Romanorum ſalvâ ad ſuos rediret. Huic ſimile eſt, quod nobilis MUT. SCÆVOLA CORDUS pro liberanda ROMA ab indigna obſeſſione, magno facinore attentare auſus fuerit, ubi hoſtium caſtra ſuâ ſponte ingreſſus in confertiſſimâ turbâ, nullo periculo territus ſcribam PORSENNÆ, qui pari cum Rege veſtitu indutus erat, errore pro ipſo Rege interfecerit. Quare prata trans TYBRIM, & illi à patribus data, atque ſtatua ejus honoris gratiâ in perpetuæ virtutis monumentum ædificata & extructa eſt. Quid referemus de MARCO CURIO DENTATO, cui ob res pro Rep. præclarè geſtas agri jugera quingenta, publicè attributa fuere, Plin. d. vir. illuſtr. in Marc. Cur. Dent. His accedit tit. ſi de feud. defunct. content. ſit inter dom. & agnat. Ubi dicitur: ut ei demum feuda dare liceat, qui miles ſit. & tit. d. Vaſall. mil. qui arma bell. depoſ. ubi extat, quod miles, qui tale beneficium tenebat, poſtquam arma bellica depoſuit, & Clericus factus eſt, feudale beneficium amittat, talia enim beneficia ad eos non pertinent, qui officia & ſervitia referre nequeunt.

2. *Argumenta ab exemplis.* 3. 4.

Ex quo conſtat feudalia beneficia, olim non niſi militaria & bellica fuiſſe, & hinc fortè receptum, quod Vaſalli ſæpiſſimè milites dicantur. Reſp. concedendo, priſcos Romanos ejusmodi fundos & prædia donâſſe & dediſſe,

Rationes decidendi. 1.

 tamen

10. tamen illa datio non erat perpetua, ſed cum vita accipientis [illegible] expira-
bat, nec in hæredes tranſibat, ut fieri ſolet in noſtris feudis, ubi mediante
nova inveſtitura ſucceſſio fit in infinitum. Quod Imperator Conſtanti-
nus poſtea mutavit, & hos quoque agros, fundos, villas & ſimilia ad hæ-
redes quoque tranſmitti ſanxit, ut magis ſibi devinctos haberet & obno-
xios, Aut. Pomp. Læt. in compend. Rom. hiſtor. in Conſtantino Conſtan-
tii pii filio. Quam quidem opinionem Lælius Taurellus in lib. d. militum
ex caſu, Vvolffg. Lazius lib. 1. d. Rep. c. 2. & Simon Schardius in Epiſto-
la, commentariis Martini Laudenſis præfixa, probant, ſed ita tamen ut feu-
da ad fundos duntaxat limitaneos, hoc eſt, ad agros Imperii extremos, ex
Lampridio in Alexand. referant. Sic enim fore Lampridius Alexandrum
dixiſſe fert, ut hac ratione ſimul de prædiis ſuis ſolliciti acriùs & alacriùs
pro limitibus imperii pugnaturi eſſent, Philip. Melanth. in Chron. lib. 4.
Guido Panciroll. in comment. notitiæ Imperii Orient. c. 139. P. Albin. in
Chron. Miſn. lib. 1. c. 11. Giphan. d. tract. feud. c. 2. nu. 13. & 14. Quod
poſtea ſecuti ſunt VALENTINIANUS THEODOSIUS, GRA-
TIANVS & alii IMPERATORES. tt. t. C. d. fund. Limitro. & pa-
trim. lib. 11. tit. 59. & 61. l. 1. §. 8. C. offic. præfect. præt. Afric. lib. 1 t. 27.
Cum ad peritum exercitatumque militem comparandum nullum pruden-
tius utiliusve remedium inveniri aut excogitari potuerit, quo etiamnum
2. Turcæ in fovendis Trimariotis militibus utuntur. Bodin. in method. hiſt.
c. 6. & d. Rep. lib. 5. c. 6. Heig. q. 1. n. 13. & ſeqq. Et hoc caſu, iſti agri &
limitanei fundi militum, quibus aſſignabantur, fiebant pleno jure, hoc eſt,
quo ad proprietatem & quo ad uſum-fructum, quod rurſum ceſſat in præ-
diis feudariis, quæ vaſallorum non ſunt propria, ſed manent eorum, qui
feuda dederint, reſervato ſaltem vaſallis uſufructu, lib. 2. feud. 23. in f.
3. TERTIO nullibi in his fundis mentio fit hominii, & fidei, quæ notæ feu-
dorum propriæ ſunt, Giph. d. tract. c. 2. n. 15. & 16. lib. 2. feud. 23. in f.
4. & lib. 2. f. 6. & 7. QVARTO juvat, hos fundos, certa neceſſitudinis
& clientelæ jura non habuiſſe, nec parochias, quas ita appellabant, juveni-
bus prævalidis & robuſtis, ſed plerumq; ſenibus & veteranis conceſſas:
& in exterorum duntaxat agris, non etiam in pacatis provinciis, liberali-
tatem hanc Impp. exercuiſſe. Duar. in feud. c. 1. nu. 3. Hotom. diſp. feud.
Obſt. 2. Cujac. lib. 8. obſerv. 14. NON OBST. olim nudam fidem apud Ro-
manos plus valuiſſe, quam hodiè fortè per omnia ſacra juramentum. Et
certè quam grave fuerit fidem fallere exemplo eſt ROMANUS ATTI-
LIUS REGULUS, mori morte crudeliſſima qui maluit, hoſti quam
fidem fallere, Cic. lib. 1. offic. Quibus accedit M. CURIUS DEN-
TATUS, qui rapis ligneâ ex patinâ veſci maluit, hoſtium quàm ſplen-
Reſp. didiſſimis donis argenteis corrumpi, Plin. d. viris illuſtr. in Marc. Curio
dentato. Val. Max. lib. 4. c. 3. RESP. Non quid fiat, ſed quid fieri debeat,
prætorem ſpectare. l. pen. d. Juſt. & Jur. l. 11. d. off. præſ. Ponamus fidem
ſimplicem olim ſanctiùs ſervatam fuiſſe, nunc quàm fortè juratam ſervari?
nunquid inde feudum derivemus? neutiquam; alioquin dicendum foret,
quod

quod ubi ſit ſ[illegible]du, ibi quoque feudum eſſe oporteat, quo nihil abſurdiùs. Etenim ſi quæras, unde quid ſit & quo jure cenſeri debeat, non recurrendum eſt ad generis ſ[illegible]i formam, ſed ad quarumlibet ſpecierum propriam & peculiarem [illegible]am, per quam conſtat id, quod eſt in toto non in parte. Concedimus apud Romanos & apud alias gentes uſum quendam feudorum fuiſſe, & invaluiſſe: Aſt certum eorum jus, certamque formam propterea definitam eſſe ſimpliciter negamus. FIDEM olim in uſu fuiſſe, & religioſiùs quandoque etiam à veteribus ſervatam eſſe, nemo niſi extremè inſulſus, & penitus ſenſus communis expers, facilè inficias iturus eſt. OPPONIMUS ipſi PACTA CONTRACTUS, & OMNES ACTUS HUMANOS. Interim hæc feudorum fides, non rem ipſam feudi, quatenus videlicet certo jure certâque formâ poſtea donatâ & dotatâ fuerit reſpicit, ſed nudam quandam umbram & imaginem rei ex antiquioribus clientelis, militiis & fundis limitaneis repræſentat Joan. Ant. Cannetius in extrav. volentes in pr. n. 40. Joan. Garſia de expens. c. 12. nu. 31. Et licet genus ſingulis ſpeciebus ſuam eſſentiam communicet, ut certiſſimum hinc argumentum ducatur, ſpeciem illius generis eſſe, quia demonſtretur totum illud genus, quicquid in eo eſt, illi ſpeciei eſſentiale eſſe: tamen contra manifeſtum eſt, aliquid ampliùs ſpeciem habere, quàm generis formâ contineatur. Conſtat enim quælibet ſpecies genere & formâ, id eſt, propriâ differentiâ. Et illud eſt quod vulgò ajunt, plus eſſe in ſpecie quàm in genere, Rudolph. Goel. 1. probl. Log. 9. & 21. Johan. Thomas Freig. in quæſt. log. lib. 1. d. genere ac ſpecie. Pet. Ramus lib. 1. Dialect. ubi Frid Beurhus. in com. & diſp.

Denique [illegible]iſſimè prodit Jacob. Cujac. qui feuda ad ea applicat, quæ de HOMINIBUS in libris noſtris prodita ſunt, hominum enim mentio fit in l. 2. C. d. Epiſc. & Cler. l. 1. C. d. commerciis & mercator. l. un. C. d. conduct. & procurat. prædior. fiſcal. l. 4. C. d. dignitat. Atque homines olim tales fuiſſe, quos hodiè vocamus Vaſallos, Bartol. quoque notavit in l. ſi quæramus circa med. de teſtament. Eoque vocabulo ſignificari putant PROCURATORES, ACTORES, CUSTODES, CONDUCTORES, EMPHYTEUTICARIOS, quibus ad tempus ſaltem poſſeſſiones concedebantur, ſucceſſu autem temporis in perpetuum iis utebantur, atque ita, qui priùs erant actores, cuſtodes, conductores prædiorum temporarii, paulatim perpetui eſſe cœperunt. RESP. Hæ perſonæ multis modis à Vaſallis differunt: I. Quia homines ſervilis conditionis, & quaſi glebæ, ſeu fundis addicti erant, nec ad ullam militiam aſpirare poterant. l. 2. 7. 14. 18. C. d. Agric. & cenſit. l. pen. & ult. C. qui milit. poſſ. vel non. SERVI enim militiæ ſunt expertes. l. 11. d. re milit. Vaſallorum autem conditio eſt militaris, & liberalis, ut paſſim videre eſt, & in uſu & in libris feudiſticis, unde milites dicuntur per jura ſupra allegata. II. Homines in prædia nihil juris habent, ſed Vaſalli ſunt quaſi domini, propter perpetuum uſum-fructum. III. Vaſalli promittunt hominium, homines iſti non item.

Rationes dubitandi.

1.

2.

3.

Rationes decidendi.

1.

2.

3.

IV.

In tertiam claſſem referemus illos, qui putant, feuda à Gallis ad Romanos, Italos, Hiſpanos, & alios Europæ populos derivari.

Ratio dubitandi. Quod aſſerit Franciſc. Connan. lib. 2. comment. c. 9. num. 5. Abſque tamen hiſtorica fide, unicum ſaltem fundamentum adducit, quod ſcribit CÆSAR de Gallis lib.3.comment. Dicit enim: Qui opibus inter eos valerent, multos & certos habuiſſe ſibi devotos, quos ſecum in bellum deducerent. SOLDURIOS ſuâ linguâ nuncupatos, quorum hæc erat conditio, ut omnib. in vitâ commodis una cum iis fruerentur, quorum amicitiæ ſe dedidiſſent, quod ſi iis per vim quid accidiſſet, aut eundem caſum ferrent ipſi, aut mortem ſibi conſciſcerent, neque adhuc hominum memoriâ quis repertus eſt qui interfecto eo, cujus amicitiæ ſe devoviſſet mori recusâſſet.

Rationes decidendi. Sed hunc refutat Joh. Haviorſcht. &c. Quia longè alia eſt ratio Vaſallorum, quam quæ de Sulduriis tradita extat.
1. I. quia non omnibus commodis in vita perfruuntur: ſed iis tantum, quæ ex ſuis feudis patronorum præſcripto capere licet.
2. II. Si domino quid per vim acciderit, caſum eundem nequaquam ferre, aut mortem ſibi conſciſcere propterea coguntur.
3. Idq; in Vaſallorum conditione abſurdum. Denique nulla feudorum, nulla poſſeſſionum, pro tanta ſervitute conceſſarum mentio fit apud CÆSAREM.

4. Præterea Suldurios ſui ipſius muneris mercedem & quaſi ſervitutis auctoramentum à ſuis patronis retuliſſe, levis admodum conjectura eſt. Nam cùm Cæſar omnia patronorum commoda communia cum illis faciat, patet non certos, & proprios agros ipſis fuiſſe attributos. Itaque cùm in feudis ſemper fides & res intervenire debeant, habere quidem hanc communicationem bonorum, cum feudis ſimilitudinem quandam concedi poteſt, non tamen in omnibus feudo convenire, Hotom. in diſp. feud. c. 2.
5. Duar. c. 3. n. 4. Cujac. & Borch. in iisdem locis idem affirmant. VASALLIS noſtris ſufficit, ſi dent fidem, & juramentum præſtent, quoad uſumfructum & poſſeſſionem, quæ ipſis conceditur, non verò obligari ſunt, ſibi violentas injicere manus, & ſibi mortem conſciſcere, pro dominis, quod planè inauditum, & contra juris rationem militat. Ex his igitur maxima diſſimilitudo inter VASALLOS & SULDURIOS evidenter apparet.

V.

Porrò in quarta claſſe commemorabimus & per-

& perſtringemus eos, qui ab imperio & rebus geſtis Caroli Magni feudorum principia deducere annituntur.

Inter quos eminet præcipuè, Johan. Ferrar. Montan. d. feud. lib. 1. c. 1. Nam cùm Imperium Romanum in CAROLUM Magnum, adeoque ad Germanos eſſet translatum, [quod demum Anno ſalutis Chriſtianæ octingententeſimo primo, ut annalibus proditum, factum eſſe dicitur] provinciæ omnes tum temporis per COMITES ſeu JUDICES datos, quib. & adminiſtratio & Juriſdictio commiſſa erat, Cæſarum nomine gubernabantur. Sic & populo Iſraëlitico JUDICES & RECTORES domini juſſu olim conſtituti præfuerunt. Judices ut Magiſtros conſtitues in omnibus portis tuis, quas dominus DEUS tuus dederit tibi per ſingulas tribus tuas, ut judicent populum juſto judicio, nec in alterutram partem declinent, Deut. 16. & Paralip. 19. Et Joſaphat Rex ſuos judices habuit, dum eos juſticiam reddendam his verbis ſeriò & ſedulò exuſcitat. *Videte, inquit, quid faciatis, non enim hominis exercetis judicium, ſed domini, & quodcunq; judicaveritis in vos redundabit.* 3. Horum quoq; comitum ſubinde mentionem faciunt leges Longobardicæ: & liber quem SPECULUM SAXONICUM vocant. Ubi & alios comites quos GOGRAVIOS appellant, ſub ſe habent, ex eo dictos, quod ſubitò & ſine cauſæ diſceptatione, facti ſaltem criminiſve qualiter qualiter præcognitis circumſtantiis judicandi condemnandiq; poteſtatem uſurpãt: Nobis etiam CENTGRAVI habentur Judices Rurales, quaſi centuriâ dati, quorum Juriſdictioni primò centum Ruſtici ſuberant. Hodie verò non attento hominum numero in certos pagos jus dicunt. Hinc etiam veniunt COMITES PALATINI, quaſi Palatii Imperialis ſeu Regii Judices dicti, qui devictas provincias regebant judicabantq;. Item MARGGRAVII & LANDGRAVII ita vocabantur, quaſi Comites provinciales, qui ditioni cuidam præſunt juriſq; dicendi univerſam poteſtatem habent. Rebus enim ſic augeſcentibus provinciæ illæ, cùm undequaq; hoſtium manu quaſſarentur, atq; divexarentur, & hi COMITES nullo conſtarent capite, neq; ſuperiorem, qui in illos imperium tenuiſſet, agnoſcerent, viſum fuit antiquis Regibus & Imperatoribus, MONARCHIAM illam Chriſtiani orbis ita conſtituere, ut certis ordinibus ſeu membris, per gradus dignitatum diſtinctis, unumque caput & principem recognoſcentibus, perpetuò conſtaret. Quippe putarunt boni illi gubernatores ex re boni publici omninò futurum eſſe, ſi ſingulis certæ ſuæ ditiones & provinciæ, etiam cum dignitate conjunctæ aſſignarentur.

Rationes dubitandi.

1.

2.

3.

 Quo

Quo facto eventurum credebant, ut unuſquiſque audaciore animo & corpore hoſti ſeſe oppoſiturus, orbemq́ue Chriſtianum attentiùs defenſurus eſſet, ſi ſe ſimul atque fortunas ſuas una cum imperio extremè periclitari ſentiret. Unde in varias ac diverſas provincias atque Eparchias Romanum Imperium fuit diviſum: quæ DUCIBUS, MARCHIONIBUS, COMITIBUS, aliiſq́ue ſimilibus dominis jure hæreditario collatæ & adjudicatæ fuerunt, ut paſſim ex hiſtoriis colligere licet. Quomodo autem ac inter quos quælibet provincia ordine fuerit diſtributa, hujus loci non erit pluribus diſquirere, aut ea de re verboſum commentarium inſtituere. Interim tamen ne alto ſilentio penitùs prætериiſſe videamur, leonem ex unguibus æſtimaturi, pauca quædam exempla, & quidem quomodo in Germaniâ provinciæ & dignitates collatæ fuerint, recenſebimus.

LUDOVICUS ex Regis Franciæ ejusdem nominis filiâ nepos, primus Thuringiæ & Heſſiæ Comes inſignitus fuit, cujus filius OTTO Marggravii titulum Heſſiæ conſecutus eſt. Deinde LOTHARIUS tertius Cæſar ex ſorore nepotem Heſſiæ ac Thuringiæ Principem Comitemq́ue provincialem deſignavit. BUGLAUS & CASIMIRUS per FRIDERICUM ſecundum primi Pomeraniæ duces creati fuiſſe dicuntur. HENRICUS BAVARUS cognomento CATULUS à LOTHARIO ſocero ſuo Dux Saxoniæ inſignitus fuit, unde & duces Brunſuicenſes, in ſuas ὑδιχερτείας diviſi ortum capiunt. VVIDIKINDUS Dux Angrivariorum & Saxonum proclamatus fuit, ex quo Henrici duo, AUCEPS & BAMBERGENSIS, OTTONES tres Romani Principes, non tàm vitâ, quàm rebus benè geſtis clari propagati ſunt. Ad quorum progeniem noſtri Saxoniæ duces,& Miſniæ Marchiones, ELECTORATUS dignitate ſereniſſimi referuntur, Phil.lib.4. in Chron. in Carolo Magno.Cùm igitur Imperium ſuis ita proceribus atque ordinibus ceu membris & radicibus coaleſcere cœpiſſet,& Principes hi,comiteſq; & alii, nempè ARCHIEPISCOPI, EPISCOPI, ABBATES, PRÆPOSITI & cœteri Eccleſiarum Prælati, jure quaſi beneficiario, quilibet ſuas provincias, quæ tanquam partes integrales individuâ ratione ab Imperio pendebant, ab Imperatorib. conſequerentur,&hi rurſus alios, & quidem inferioris conditionis VASALLOS, NOBILITATIS SPLENDORE CLAROS etiam gradibus per officia hæreditariò diſtinctos ſub ſe haberent, cujuſmodi ſunt, MARSCHALLI, PINCERNÆ, CAMERARIJ, & id genus alii officiales Aulici, qui nobilitatis ſedes ſuas eadem ratione à ſuis Principibus ac proceribus, quâ principes ab Imperatoribus accipiebant. Ideoque ex harum regionum dignitatum, provinciarumq́ue tàm ſuperiorum, quàm inferiorum conceſſionibus & deſignationibus veram, ac vivam quaſi juris feudalis & conſuetudinarii originem introductam eſſe, nonnulli intrepido ore aſſeverare haud verentur, adeò, ut extremâ ingratitudine notandos eſſe exiſtiment, qui

aliis,

aliis, quàm Imperatoribus, & præcipuè CAROLO MAGNO, aliàs de Germaniâ dulciſſimâ omnium patriâ noſtrâ optimè meritò, feudorum ortum acceptum referre conati fuerint.

RESP. Ut nihil aliorum Imperatorum & præſertim laudatiſſimi CAROLI noſtri virtutibus egregiis, & nunquam ſatis commendandis derogemus, utpote quem Europæ Jura, Africæ formidinem, Aſiæ ſocietatem, Græcis fœdus, Hunnis Regem, Terris pacem, Templis ſanctitatem, reddidiſſe ſcimus, & cum Richardo Dinotho gratâ mente prædicamus, atque ingentem Germanicam, Imperii Occidentalis coronam, ſceptrum & victricia Aquilæ Romanæ ſigna intuliſſe, peculiare regnum in Italiâ erexiſſe, & quæ paſſim in Germaniâ & Galliâ novâ reformatione indigebant, ſapienter & prudenter ordinâſſe primumque omnium indomitos Saxones DEO & ſibi fideles & devotos feciſſe, eosdemque moribus & liberalibus artibus abundè inſtruxiſſe, probè tenemus & perſpectum habemus? Putamus tamen tanti Imperatoris MAJESTATI, famæ & exiſtimationi nihil aut parùm detractum iri, ſi ab ulteriori & vetuſtiori temporis ſpacio feudorum initia revocaverimus. In quâ ſententiâ præſtantiſſimos quoſque ex antiquis & modernis JCtis fuiſſe, ut mox dicetur, comperimus. Deinde nova illa certorum ordinum & graduum diſpoſitio & conſtitutio, ſi qua à CAROLO facta: & novæ itidem provinciarum deſignationes, ſi quæ ab eodem repetitæ fuerint, hoc minimè important, ut propterea feudorum originem ipſi adſcribere juſtâ ratione queamus. Nuſquam enim veterum dicere auſus eſt, feudorum inſtitutum à Carolo primùm introductum, ſed teſtantur annales, ipſum potiùs Carolum veterum populorum conſuetudinem retinuiſſe, quomodo & LUDOVICUS in conceſſione ſuâ permittit Hiſpanis, ut ſe comitibus in Vaſſaticum, more ſolito commendent, Pithœus in Annalibus Francorum. pag. 430. Quippe ante ipſum in Italiâ duces & Vaſallos conſtitutos, & poſtea ex veterib. quosdam ab eodem in antiquo ſtatu relictos, & novos inſuper juxta formulam antiquitùs uſitatam beneficio ſibi devinctos, & in fidelitatem ejusdem receptos eſſe probant. Æmil. Veronen. d. geſt. Francor. lib. 3. Carol. Sigon. d. regno Italiæ lib. 4. Marin. Frecc. d. Feud. lib. 1. tit. d. Antiq. ſtat. Regni. nu. 16. & ſeq. pag. 63. Albert. Krantz. Daniæ lib. 3. c. 44. & 45. Lindenberg. de Carol. vit. fol. 104. Ea enim, quæ Chriſtianæ fidei contraria erant, tum temporis ſuſtulit, moribus & juribus domeſticis, in priſtinâ & viridi obſervantiâ, maxima ex parte, Saxonibus relictis. Landr. lib. 1. artic. 18. Sic etiam adhuc alius liber de conſuetudinibus Saxonum extat: in quo multa ſunt, quæ cum communi jure feudali conveniunt, Obrecht. diſput. feud. 1. c. 2. th. 69. TERTIO clientelæ feudalis inter cætera illuſtre exemplum ante CAROLI MAGNI ætatem conſpicitur in Taſſilone Bavariæ duce, cui Pipinum per beneficium Bavariam in ducatum conceſſiſſe. Ado in Chronic. author eſt: & Theodulphus in fragment. eundem Taſſilonem refert ſe Pipino Regi in Vaſſaticum commendiſſe per manum juramentum

Rationes dubitandi.

2.

3.

ramentum præſtitiſſe, & fidelitatem eidem & filiis ejus CAROLO & CAROLOMANNO promiſiſſe. Otto Friſing. lib. Chr. 5. c. 20. Abbas Urſberg. in geſt. Regis Pipini. f. 297. Abbas Studenſ. in Chron. fol. 69. Annal. Franc. ad annū 748. & 757. 781. Gotfrid. Viterbienſ. Chron. par. 51. p. 442. Hotom. d.
4. verbis feud. verbo duces; & verb. Vaſallagium, & verb. fidelitas. QVARTO in conferendis regnis & ditionibus is ritus, qui inveſtiendis Vaſallis communiter fieri conſuevit, non ſervatur. Imperatores enim, Regia beneficia ſub vexillo armis illius ditionis inſignito & gladio porrecto, propter ejus poteſtatem publicè & ſub dio conferre ſolent, tunc maximè, ſi feudum ſit novū. Alioquin in aulâ fit inveſtitura gladio ad præſtitum fidelitatis jusjurandum exhibito atque porrecto, eliganter Ferrar. Mont. dict. loc. Schleid. lib. 20. pag. mihi. 624. & 625. E. poſito hunc morem maximè, quoad rei eſſentialia, fidem & fidelitatem in feudis exigentia, ſervari: tamen utrum ab aliis magis, quàm à LONGOBARDIS primùm ille invectus ſit, adhuc ſub judice lis eſt, id quod negamus per fundamenta in theſ. ſeq. adducta. Alii verò Imperii Principes ſuum morem, quiq́ue fermè retinent, & pro conceſſis feudis fidem & fidelitatem exhibent. Ferrar. d. loc.

VI.

Cæterùm nos rejectis eorum omnium, quotquot hactenus recenſuimus ſomniis & conjecturis, haud infeliciter pugnaturos ſperamus, ſi ducibus ipſorum, qui prima & ſolida feuda à Longobardis repetunt, nomina noſtra dederimus.

Quæ ſententia frequentiori feudiſtarum calculo recepta & approbata eſt. Quorum ſanè tela & argumenta excutere & convellere difficillimum erit. And. d. Iſern. in prælud. feud. nu. 41. Afflict. num. 27. Martin. Laudenſis in c. 1. n. 24. Belvis. in §. 1. d. his qui feud. dar. poſſ. Molin. ad conſuetud. Pariſ. tit. 1. in pr. num. 26. Marin. Frecc. lib. 1. num. 83. & ſeq. Clar. d. feud. 1. Duar. c. 7. d. feud. nu. 4. VVeſ. c. 3. nu. 2. Hotom. d. feud. diſp. 1. & 2. Vult. in feud. c. 1. nu. 14. Roſenth. d. feud. c. 1. Axiom. 6. Bodin. 9. d. Republ. lib. 1. c. 7. pag. mihi. 87. & 88. lib. 2. pag. 250. & ſeq. Moz. d. feud. tit. 1. nu. 31. & ſeq. Obrecht. d. diſp. 1. c. 2. theſ. 63. & ſeqq.

Gothof.

Gothof. Anton. diſp. 1. theſ. 5. Bozer. claſſ. 4 diſput. 11. theſ. 3. Gœdd. diſp. 1. feud. theſ. 5.

Rationes confirmationis 1. RATIONES autem, quibus nituntur præcipuæ hæ ſunt. I. Quia in ipſis LEGIBUS LONGOBARDICIS extat tit. de BENEFICIIS & terris tributariis. Feuda autem nihil aliud eſſe quàm BENEFICIA in confeſſo eſt. c. 1. §. 2. d. his qui feud. dar. poſſ. c. un. d. feud. March. lib. 1. tit. 14. & in 4. ſeqq. tit. c. un. quibus cauſ. feud. amittat. lib. 2. tit. 23. II. Quia in libris feudalibus noſtris paſſim mentio fit LONGOBARDORUM & eorum legum, lib. 1, feud. 10. lib. 2. f. 1. 8. 22. 39. verſ. non eſt. & 58. 2.

III. Hanc ſententiam juvat ipſa Longobardorum hiſtoria, cujus Epitomen refert Phil. Melanch. in Juſtino 2. & Carolo Magno. Nam poſtquam ALBINUS primus Rex Longobardorum NARSETE auctore ſub Imperio JUSTINI 2. contra LONGINUM EXARCHUM in Italiam veniſſet, convocatis in auxilium 20, millibus Saxonum vicinorum ſuorum, eam Italiæ partem, quæ adhuc Longobardia vocatur, occupavit, ibique regnum ſibi conſtituit & in ipſo fori ingreſſu, JULII nomine mutato Freigaull ſe appellavit. Huic SEISULFUS juramentum præſtare coactus fuit, ut vocatus præſtò eſſet contra quemcunque hoſtem ſui Regis. 3.

IV. Quin & illud notum eſt de Ariſtulpho Longobardorum rege, qui cum inſidias & vim pateretur hoſtium, DESIDERIUM ducem Hetruriæ conſcripſit & citavit, debita ut ſibi ſervitia adverſus hoſtes præſtaret, ipſorumque impreſſionibus mutuâ manu reſiſteret. Mortuo autem Ariſtulpho, ipſe regnum Longobardorum occupavit, in quo à PAPA adverſus RAGTSIUM fratrem Ariſtulphi Monachi confirmatus, tandem à Longobardis receptus, cum eos de ſuis beneficiis inveſtiviſſet. Et hic Deſiderius poſtremus Rex fuit Longobardorum. Regno enim Longobardico à CAROLO MAGNO ſubacto, nullo ejus mutato jure tantum Regis nomen in ſe transtulit, & Ducibus Comitibusq; de ſuis beneficijs inveſtitis, illos fidelitatis obſequiiq; fidem jurare coëgit. 4.

V. Unde quod in libro 1. Feud. 1. d. his qui feud. dar poſſ. de ANTIQVISSIMO tempore, quo feuda ſua initia habuerunt, & de dominis feuda dantibus legitur: id utrumque LONGOBARDIS & antiquis SAXONIBUS attribuimus. Longobardi enim videntur fuiſſe illi domini, qui antiquiſſimo tempore res ſuas aliis in feuda dare conſueverint: ea tamen lege, ut pro libitu ſuo ea revocare poſſent. d. loc. 5.

VI. LONGOBARDOS autem, qui Sueviam occuparunt, SAXONES fuiſſe cum Melancht. d. loc. ſtatuunt, Paul. Diacon. lib. ſingulari. d. Longob. Franciſc. Irenic. German. lib. 1. c. 35. & lib. 6. c. 31. 6.

VII. Quare cum ipſi jam antè in patriâ ſuâ feuda nota & cognita habuerint: veriſimile omninò eſt, eos ſecum hæc jura in Italiam invexiſſe, VVeſ. tract. feud. c, 3. nu. 2. 7.

VIII. Quam veriſimilitudinem confirmat etiam, quod in libris feudorum plurima Longobardica vocabula Germanorum Idiomati vicina, ſæpiſſimè hinc inde occurrant, de quibus vid. Borch. tract. feud. c. 2. num. 13. 8.

IX. Prædictis quoque fidem facit, quod ſpeculum Saxonicum, & hiſtoriæ 9.

18. teſtentur CAROLVM MAGNVM ubi jam Saxoniam ſub ſuam poteſtatem redegerat, domeſtica jura in paucis mutâſſe, & jus Saxonicum, quod antè introductum, & ſub quo etiam jus feudorum comprehen-
19. ſum erat, ſaltem confirmâſſe, & in ſpeculum retuliſſe, Landtr. d. lib. 1. artic. 18. Heig. quæſt. 1. nu. 60. Obrecht. d. diſp. 1. c. 2. theſ. 67. X. Quibus poſtremò accedit, duodecim SAXONUM DUCES occupatâ Saxoniâ à Carolo non fuiſſe mutatos, ſed in priſtinâ dignitate manſiſſe, & ſuos ducatus perindè ac ſub Rege VVIDIKINDO retinuiſſe. Hinc ergò concludendum LONGOBARDIS magis quàm ROMANIS & aliis, feudorum originem aſſcribendam eſſe. Quippe de Romanis expreſsè deciſum eſt ipſorum videlicet jus ad conſuetudines feudales non pertinere, c. 1. d. feud. cognit. II. Id arguit diverſa vocabulorum ſignficatio. Etenim quod Jus Romanum vocat juramentum vel ſacramentum: Jus feudale vocat homagium: & quod jus Romanum vocat delictum: Jus Longobardorum vocat feloniam. III. Diſcrimen nobis ſuggerit correlativorum natura. In jure civili DOMINUS & SERVUS mutuâ ſe relatione compatiuntur, in jure feudali DOMINUS, & FIDELIS vel VASALLUS relata ſunt: Illorum ſervorum ſcil. conditio ſervilis & abjecta erat: horum fidelium ſcil. libera & ingenua. IV. ALLODIALIA à feudis diſtinguuntur, & jus Romanum circa allodialia, non circa feudalia verſatur & occupatur. V. Libri feudales conſuetudines feudales inſcribuntur. E. dum conſuetudines ſunt, ex moribus LONGOBARDORUM, ſine certis legibus, tacito utentium conſenſu, eas natas & proſeminatas eſſe dicendum eſt. Interim negari non poteſt, quin in ipſis Romanorum legibus & conſuetudinibus multa reperiantur, quæ haud exiguam ſimilitudinem & convenientiam cum noſtro hoc jure feudali habere videantur: nemo tamen exinde ejus originem facilè eruere & extruere poterit. Hoc affirmare poſſumus, quod quamvis LONGOBARDI percupidi fuerint ROMANORUM delere imperium, ut habetur apud Albert. Bonon. in deſcript. Italiæ Region. 13. Omnia tamen ad æmulationem, & exemplum Reip. Romanæ inſtituerint, & accommodârint. Unde etiam novæ leges, quas conſcribebant, & LONGOBARDAS nominabant, non abſimiles erant iis, quæ de ROMANORVM CLIENTELIS, MILITIIS & aliis extabant.

Ergò dicendum erit, hæc, quæ de Romanis dicta ſunt magis ſigna quædam & ſimulachra eſſe, feudorum materiam adumbrantia & repræſentantia, quàm ipſa feuda, nomine & formâ à Longobardis, ut ſæpiùs dictum, primitùs inventa & introducta, quæ tractu temporis Imperatorum & Pontificum conſtitutionibus, nec non reſponſis prudentum latiùs enucleata, & amplificata fuerunt. Vt LOTHARII primi, nepotis CAROLI MAGNI. 1. F. 19. & ſeqq. uſq; ad tit. 24. aut [ut Cujac. vult, 1. F. 23.] uſque ad tit. 23. quàm conſtitutionem latam ferunt circa annum Chriſti.

825. Nec

825. Nec ullam in jure noſtro feudali extare vetuſtiorem. Carol. Molin. in conſuet. pariſ. tit. 1. n. 25. 32. 80. & conſil. 50. nu. 13. Hotom. ad d. tit. 19. And. Knich. in tract. de Jur. territor. c. 1. nu. 100. Pet. Heig. q. 1. n. 68. Poſtea ſecuta eſt conſtitutio HEINRICI, CONRADI. 2. filii. Qui patri in Imperio ſucceſſit, & quibusdam HEINRICUS 2. ab aliis 3. nominatur, c. 1. quod teſtes ſunt neceſſ. lib. 2. F. 57. Cujnc. d. feud. lib. 5. Item. LOTHARII 3. de prohibit. feud. alien. per Loth. 2. feud. 52. CONRADI 3. c. 1. d. capit. CORRADI 2. F. 40. FRIDERICI 1. d. pac. tenend. & ejus violator. 2. F. 27. & aliorum, quorum meminit Cujac. d. lib. 5. PONTIFICES quod attinet, primùm expreſſam conſtitutionem, ſive decretum VRBANI 2. conſpicere licet, in c. 1. in pr. Epiſc. vel Abb. 1. F. 6.

Deinde & in JURE CAN. non paucæ nobis de feudis obviam fiunt conſtitutiones: ut ALEXAND. 3. c. 5. de judic. c. 6. & 7. d. for. compet. INNOCENTII 3. c. 7. d. conſtit. c. 13. v. non enim intendimus de judiciis. c. 7. de his quæ fiunt à prælat. ſin. conſ. cap. c. 1. & 2. de Feu. cap. 6. de donat. int. vir. & uxor. c. 10. & 12. d. pœn. HONORARII 3. c. fin. d. pœnis. c. 53. in f. de ſent. excom. Et ALEXANDRI 4. c. fin. §. ſanè quamvis, de Decimis. in 6. Denique de reſponſis prudentum. vid. Philbert. Epiſc. 2. F. 6. Gerhardi Nigri Capagiſt. Obert. d. Ort. & aliorum, 2. F. 11. 25. 28. 30. 34. §. 1. 2. & 3. item. tit. 36. & 51. §. 1. 2. 3. 5. 6. & 7. Denominatos autem volunt Longobardos à LONGIS CUSPIDIBUS vel BIPENNIBUS, quas nos Partten ſeu Hellpartten appellamus, Phil. Mel. lib. 3. Chron. in Juſtin. 2. Alii à longis barbis, Iſidor. lib. 9. Etym. tit. d. gent. vocab. Paul. Diac. lib. 1. d. geſt. Longob. c. 8. Unde Gunth. lib. 2. *Longobardi unde dicantur.*

Dicitur à longis ea Longobardia barbis.

ALII quaſi longos bardos ſeu barbaros, Albert. Krantz. lib. 2. Daniæ. Molin. in conſ. paris. tit. 1. in prin. nu. 38. Interim plerique eos è SCANDIA, SCANZIA, SCANDINAVIA, ſeu SCANIA [variè enim appellatur] Daniæ Inſulâ educunt, Ott. Friſing. lib. 2. de geſt. Frid. cap. 13. Godefr. Viterbienſ. Chronic. part. 17. fol. 446. Albert. Krantz. lib. 2. Daniæ. c. 20.

SAXONES autem füiſſe dubium non eſſe, ait VVeſenbec. & Phil. Melanth. lib. 3. Chron. in pr. ubi de Herminio Hetruſcorum Duce, & inferius de Juſtino 2. nitens autoritate Strabonis & Ptolomæi dicit: Ipſorum ſedem fuiſſe à confluente ALBIS & SALÆ in ripâ Albis occidentali, quæ nunc eſt regio MEIDEBURGENSIS & HALBERSTADIENSIS. Iſtis nonnulli adjungunt GOTHOS, Hotom. 2. obſ. 16. & in feud. diſp. c. 1. quos è Scaniâ prodiiſſe ſcribit Albert. Krantz. in præfat. Daniæ ſuæ. & lib. 1. Sueviæ. c. 1. n. 30. *Longobardi fuerunt Saxones.*

Et hæc quidem de feudorum origine dixiſ-
De auctoritate. *ſe ſufficiat: ſequitur nunc, ut progreſſum faciamus ad ejus juris auctoritatem. Ubi primùm ſe offert, an hi libri feudales ſint authentici, & æquè vim legis in foro feudali obtineant, ac Jus Romanum in foro civili? In hac quæſtione præ cæteris nobis ſapere videntur, qui affirmantibus palmam porrexerint.*

Rationes confirmationis 1.
I. QVIA hæ conſuetudines immemoriali temporis ſpacio, quod
inſtar privilegii eſt, & pro lege ſervatur vallatæ & munitæ ſunt, l. 3. §. 4. de
aq. quotid. & æſtiv. II. QVIA à Principibus, qui ſoli poteſtatem
2. habent legis condendæ, progreſſu temporis approbationem acceperunt.
3. III. QVIA communi omnium voto, in omnibus curiis & judiciis re-
4. ceptæ & hucusque in uſu ſervatæ. IV. QVIA tacito Imperatoris con-
5. ſenſu, patientia, permiſſione confirmatæ; Atqui tacitus conſenſus legem
imitatur, §. 9. Inſt. de J. N. g. & c. l. 32. ff. de leg. V. QVIA in Scho-
lis & Academiis ſciente & non contradicente Imperatore publicè, hacte-
nus hæc materia feudalis lecta & explicata eſt. Jam quod publicè fit, ejus
cauſam nemo ignorare debet. l. 11. §. 3. d. Inſtit. act. Duar. c. 1. feud. Et
Imperator notitiam habens alicujus rei non improbando tacitè id appro-
6. bare videtur, gl. in l. quo enim. Et ibi Dd. ff. rem rat. hab. VI. QVIA
Imperatores ipſi multis in locis præſertim de alienatione feudi haſce con-
ſuetudines, hîc addendo, ibi detrahendo, hîc rurſum ratificando muta-
runt & correxerunt, ut patet ex tit. d. capit. Corradi. Item prohib. alien.
per Frid. & aliis, quos ulterius allegat Sonsbecc. p. 1. nu. 22. Ex quibus
ſatis conſtat hæc inſtituta feudalia vim legis habere, non minus, quam le-
ges & conſtitutiones Imperiales. d. l. 32. & ſeq. ff. d. ll. Authen. jube-
mus. C. de judic. l. 1. ff. d. conſtit. princ. §. ſed & quod princ. plac. J.
de J. N. g. & c. Borch. de feud. c. 2. nu. 30. Duar. tract. feud. c. 1. num. 3.

Clar.

Clar. in §. Feudum. q. 3. Quare hoc Jure omnes Imperio Romano ſubjecti tenentur. Zaſius in Epit. d. feud. VVeſ. in proœm. feud. nu. 3. Sylvan. d. feu. q. 1. nu. 3. 48. & 57. Curt. q. 1. p. 1. Caccialup. ad c. 1. d. feud. cognit. And. d. Iſern. in prælud. feud. ibidem Baldus, Alvarot. Odof. & alii. Vult. c. 1. nu. 5. Schneidevv. in tract. feud. p. 1. q. 1. n. 6. Marant. in Specul. p. 3. nu. 84. fol. 28. Jacob. de Belvis. in c. 1. §. fin. d. his qui feud. dar. poſſ. ubi hanc communem aſſerit Vivius, lib. 1. comm. opin. verb. feud. Cannet. in c. ſi aliquem. §. Præmittendum. nu. 1. fol. 237. Menochius in tractat. recup. poſſeſs. remed. 15. nu. 262. ubi ait, has conſuetudines per multa ſecula approbatas & longo uſu obſervatas. Michael Graſs. lib. 2. comm. opin. in verb. feudum. q. 1. Roſenth. in Synop. feud. c. 1. concl. 8. Fachin. controv. lib. 7. c. 2. Albert. d. Ros. poſt. Jac. de Ravenn. in l. de quibus de ll. Fert. 1. de feud. 2. Mynſ. cent. 5. obſerv. 36. nu. 4. Diſſ. And. d. Iſer. in c. 1. d. feud. cog. Hoſtiens. in ſumm. de immunit. Eccl. verſ. ſi vero paternum. Quem refert Jaſ. num. 2. Clar. §. feud. qu. 2. Eorum argumenta allegat & ſolidè refutat Curt. Jun. in tractat. d. feud. p. 1. qu. 1. Adeò, ut ſi ſtatutum vel conſuetudo localis in contrarium non extet, non ſolum in GERMANIA, ſed etiam in ITALIA, GALLIA, BVRGVNDIA, & alibi, in quæſtionibus feud. ſecundum has conſuetudines judicetur & decidatur Guido Pap. deciſ. Gratianpo. 180. Boër. in conſuetud. Bituric. de feud. §. 3. gl. 1. Chaſſan. in conſuetud. Burgund. d. feud. VVeſ. in proœm. nu. 4. Seyſell. in ſpecul. feud. cir. de fin. feud. CÆTERVM non deſierunt eſſe conſuetudines, poſteaquam in ſcripturam redactæ ſunt, ita ut ex jure non ſcripto in jus ſcriptum transmutatæ fuiſſent. QVIA LEX & CONSVETVDO in cauſa formali non conveniunt. 21. 4. *Diſſentientes.* *Dubium.*

FORMA legis eſt, ut ſcribatur lex, expreſſo populi conſenſu ſanciatur & promulgetur. In eo conſuetudo cum lege non convenit. QVIA conſuetudo tacito populi conſenſu introducitur. DEINDE lex non niſi cum ſanctione fit; conſuetudo verò ſine ſanctione tacitis utentium moribus perficitur. §. 3. J. d. J. N. g. & c. §. 9. eodem. l. 32. ff. d. ll. Licet ratione effectus æquali modo ex utraque juris parte obligemur. SECVNDO SCRIPTVRA non eſt propria & ſpecifica legis & conſuetudinis DIFFERENTIA, ſed quoddam ACCIDENS, quod de utroq; jure & ſcripto & ſine ſcripto prædicari, & ſic rebus per ſe contrariis ineſſe poteſt. Jam accidentia non mutant rei eſſentiam. Ergo nec ſcriptura hoc Jus conſuetudinarium transformat & ex eo ſcriptam legem facit. Curt. Iun. p. 1. q. 1. nu. 11. Cyn. poſt. Nicol. Matt. in l. 2. in 2. q. C. quæ ſit long. conſuet. Bart. in terminis loquens de materia feudali in l. de quibus in 4. colum. in verb. ſed juxta præmiſſa quæro. ff. d. ll. in l. 4. circ. princ. ff. d. Vulg. & pup. ſub. Baldus Iacob. Alvas. & Mart. Laud. in rubr. qui feud. dar. poſſ. III. CONSVETVDINIBVS noſtris per ſcriptu- *Forma legis.* 1. 2. *Scriptura non eſt ſpecifica differentia legis & conſuetudinis.* 3.

 ram nihil acceſſit, nihilque deceſſit, ut leges fierent, cùm ſecundùm formam aliarum legum conditæ non fuerint, l. 8. C.d.ll.

Sed ut de iis, certior & expeditior apud poſteros memoria conſtaret, argum. l. 4. de pign. & c. 1. in pr. de jurejur. in 6. Memoria autem non facit jus ſcriptum, ergò nec ſcriptura, quæ memoriæ causâ adhibetur, pro-
4. pter quod enim unumquodque tale eſt, illud magis tale eſt. IV. JUS conſuetudinarium vim & auctoritatem legis obtinet, etiamſi ſcripto com-
Scriptura prehenſum non fuerit, l. 36. d. ll. E. ſicut enim ſcriptura ad eſſentiam
non eſt de legis, ſive juris ſcripti nihil confert; ita nec conſuetudo, ex eo, quòd in ſcri-
eſſentia le- pturam redacta ſit, quicquam habet momenti. Nam JUS ſcribi, &
gis. JUS in ſcripturam redigi ſunt diverſa. Jus ſcribi eſt jus ſanciri: & hæc vox juris eſt non facti. Jam certum eſt, jus ſcribi poſſe, etiamſi literis vel
Ratio. libris non mandetur. Quemadmodum à contrariò jus non ſcribi eſt jus non ſanciri, ſed ſine ſanctione tacito utentium conſenſu diuturnitate temporis recipi, ut maximè ſcripturæ committatur, l. 2. §. 5. d. O. I. CONSVETVDO igitur & LEX non ſunt metiendæ & diſtinguendæ ex ſcripturâ, quæ in literâ, ſed ex ſcripto, quæ in ſanctione conſiſtit, eleg. Vult. d. tractat. feud. lib. 1. c. 1. nu. 4. Clar. in comm. ſent. in §. feudum. q. 2. Roſenth. c. 1. q. 8. n. 3. & ſeq. Belviſ. c. 1. §. f. de his qui feud. dar. poſſ. & in proœm. Laud. nu. 4. præpoſ. nu. 5. Alvarot. in rubr. tit. de his qui feud. dar. poſſ. per totum ferè Ardiz. in ſumm. c. 2. Bart. in l. de quibus. de ll. Curt. p. 1. q. 1. n. 11. Sonsbecc. p. 1. n. 2. & ſeq. Duar. c. 1. Oldendorp. de benefic. act. Ferr. Mont. 1. de feud. 2. §. & licet. VVeſenbec. in proœm. feud. nu. 5. Mozz. de orig. feud. nu. 35. Caccialup. d. feud. cog. art. 5. n. 1. Obrecht. d. diſput. feud. c. 3. theſ. 77. & ſeqq. Gothofr. Ant. diſput. feud. theſ. 1. lit. F. Diſſ. Schrad. p. 2. nonæ partis princ. ſect. 3. nu. 114. cum mult. ſeqq. Modeſt. Piſt. conſ. 60. in 6. vol. 1. Petrus Lorio
Obj. in uſus feud. in princ. NEC huic illud, quod communiter objici ſolet, reſiſtit: cui competit FORMA, eidem quoque competit FORMATVM; ſed juriſſcripti forma, ſcriptura ſcilicet competit hiſce conſuetudinibus,
Sol. E. & RESP. ad aſſum. per inficiationem, inficiando videlicet, SCRIPTVRAM eſſe formam juriſſcripti, ſed expreſſum populi conſenſum jus ſcriptum conſtituere ut modo dictum fuit. Et hoc confirmat. l. 8. C. d. ll. ubi de l. forma agitur, & nulla tamen inibi ſcripturæ fit mentio. At una res per naturam plures formas recipere nequit. Ergò ſcriptura non poterit eſſe forma. Nec enim ſcriptura, ſi forma eſſet alii rei puta literis, libris ineſſe poſſet, cùm forma ſoli formato ineſſe dicatur. RE-
Concluſio. LINQVITVR igitur, ſcripturam ad legis eſſentiam non pertinere, requiri tamen ad ejus perfectam exiſtentiam non diffitemur, ut eò citius in notitiam populi pervenire, & exinde omnes obligare queat, l. 2. §. 4. d. O. I. Atqui jam illud propriè perfectum eſt, quod conſtat omnibus numeris, l. 1. d. O. I. & cui etiam adjuncta accedunt, quæ quidem rei

eſſentiam

eſſentiam non ingrediuntur, ſed & aliis rebus ineſſe poſſunt. DEINDE etiam parùm negocii nobis faceſſit, quod hoc jus ſucceſſu temporis, auctoritate Imperatoriâ expreſsè approbatum fuerit, ſub quâ expreſsâ auctoritate, formam juris ſcripti contineri pluribus jam demonſtravimus: Quia hæc autoritas iis conſuetudinibus nihil vel adjecit, vel detraxit: Siquidem non ut leges, ſed ut conſuetudines receptæ & confirmatæ fuerunt. Obrecht. d. diſp. c.3. thes. 82. & 83. Curt. Iun. p.1. q.1. nu. 11. Quippè in quolibet actu initium ſpectandum eſt, l. 8. l. 10. §. 4. ff. Mandat. l. 12. ad SC. Maced. l. 1. §. 13. & 30. ff. depoſ. l. 58. §. 2. ff. pro ſoc.

VIII.

Quod eatenus extenditur, ut etiam deficiente jure civili ad deciſionem cauſarum non feudalium, ſicuti vice verſà in ſubſidium juris feudalis, jus civile ad cauſarum feudalium deciſionem, allegari poſſint.

In qua quæſtione mira exiſtit Dd. digladiatio. Quidam enim pro affirmativa militant, quidam pro negativa: quidam denique diſtinctionis quodam temperamento hanc rem ſalvare ſtudent. Affirmant Dd. comm. Bart. in repet. l. d. quibus n.1. ff. d. ll. Bald. in c. un. de feud. cog. Belvis in c. 1. de Epiſc. & Abb. Clar. in §. feudum. q. 3. Intrig. in cent. feud. 1. q. 11. n. 4. & ſeqq. Duar. d. feud. c.1. VVeſenb. in procem. feud. in fine. Vult. de feud. c. 1. nu. 9. MOVENTUR autem præcipuè ex communi illa & ſtringente concluſione: quod non minoris auctoritatis eſt conſuetudo in cauſis decidendis, quàm ſit lex ſcripta, cum à pari potentiâ introducantur, d. l. de quibus. Nulla enim aliâ ratione lex ligat, niſi quod populi conſenſu vel Imperatoris (in quem populus legis condendæ poteſtatem contulit, l. 1. d. conſtit. princ.) recepta eſt. E. quoniam legis & conſuetudinis una ac eadem vis eſt ac poteſtas, ſequitur, ut in judicando deficiente uno ad alterum recurratur: Et quemadmodum lex ſcripta trahitur ad caſus ſimiles; eodem etiam modo ad caſus ſimiles trahatur conſuetudo, ſi ad eundem finê & utilitatem tendant, l. 12. & ſeq. d. ll. cum omnes legibus includi non poſſint, l. 10. ff. eod. DEINDE in d. l. de quibus etiam hæc leguntur verba: Et ſi qua de re hoc defecerit, tunc quod proximum & conſequens ei eſt aſſumatur, ſi ne id quidem appareat tunc jus, quo urbs Romana utitur, ſervari oportet.

Diſſ. Dd. *Aff.* *Rationes affirmantium.* 1. 2.

III. PRÆ-

à DOMINO feudum GRATIS, ac LIBERE ſaltem ob quandam debiti remunerationem conceditur, & de propriâ feudi naturâ eſt, ut pro eo debeatur perſonale tantùm ſervitium: EMPHYTEVTAM autem annuas quasdam Canonis vel penſionis præſtationes dare oportet, vel etiam aliquando à principio certam pecuniæ quantitatem prænumerare cogitur, ut not. in c. conſtit. extr. de relig. dom. §. adeò. Inſtit. locat. & in l. 1. C. de Jur. emph. & Cynus in Auth. ingreſſi. C. de SS. Eccleſ. inquit; quod illud propriè FEUDUM dicatur, quando quis ſervitium præſtat perſonale, impropriè autem quando reale ſervitium præſtatur, ut not. in c. 1. de nova form. fidel. Reliquas differentiarum animadverſiones ſupplere poteris, ſi placet ex Everhard. d. loc.

Negativam ſententiam tuentur Albert. in d. l. de quibus, & ibi quoque Jaſ. num. 26. Alvar. de feud. cog. in fin. num. 4. Moz. in tractat. feud. de orig. num. 36. & alii. Ipſe quoque Bart. in l. jusjurandi, §. ſi liberi, in princ. num. 5. ff. d. operis. libert. apertè decidit: quod iſtæ conſuetudines feudales, cùm non ſint REGULÆ, nec rationes à jure communi traditæ, non exiſtimentur allegabiles ad deciſiones aliarum cauſarum in aliâ materiâ quàm feudali: quia cùm ſunt jus conſuetudinarium & ideò ſingulare, ad conſequentias trahi eas non debere, l. jus ſingulare. 16. & l. quod contra. 14. ff. d. ll. ſed ad hoc poterit RESPONDERI. Si cum Alexandro in l. divortio, §. fundus. ff. ſolut. matrim. Curt. Jun. in tract. feud. p. 1. q. 3. nu. 9. Roſenth. in tractat. feud. conclus. 10. nu. 4. Sonsbec. de feud. c. 1. nu. 5. & aliis diſtinguamus: AUT jura feudalia diſponunt aliquid contra rationem, & regulas juris communis, aut præter vel ſecundum eas ratione aliquâ naturali & probabili in facto propoſito utuntur. PRIORI caſu negamus extra materiam feudalem has conſuetudines ad cauſarum deciſiones allegari poſſe: Quia tùm ſtricti juris & ſtrictè intelligendæ nec ad alias cauſas extendendæ ſunt, l. 99. d. V. O. l. 39. d. ll. c. quod ad translationem, & ibi Panor. in ult. not. ext. de offic. leg. Bart. in l. poſtquam dotem in antepenult. col. ff. ſoluto matrimonio. Clar. in §. feudum. q. 3. Sonsbecc. p. 1. n. 56. & ſeqq. Sylvan. de feudis. q. 1. Borch. c. 2. nn. 32. 33. ubi EXEMPLA adfert, quæ ultra jus feudale in aliis cauſis non ſtringunt & obligant, veluti, QVOD parentes liberis in feudis non ſuccedant, c. 1. de Nat. ſucceſſ. feud. QVOD in probatione deficiente actore reo defenſio detur cum 12. ſacramentalibus, c. un. quid ſit inveſtitura 2. f. 2. c. un. de conſuet. rect. feud. QVOD filiæ à ſucceſſio- 1.
ne parentum in bonis feudalibus removeantur, c. 1. §. 1. d. ſucceſſ. feud. 2.
1. f. 8. QVOD matrimonium ad morganaticam contractum valeat, c. 1. 3.
d. matrim. & morganat. & DENIQVE quod hoc jure conſuetudina- 4.
rio de feudis in teſtamento nulla diſpoſitio fieri poſſit, c. un. de ſucceſſ. 5.
feud. Borch. d. loc. Godd. diſp. feud. 1. theſ. 8. lit. b. Obrecht. d. diſput. 1. c. 3. th. 87. & ſeqq.

Neg. ſent.

Obj.

Reſponſio per diſtinctionem.

Exempla, ubi jus feudale in aliis cauſis nõ obligat.

26. POSTERORI verò id affirmamus: QVIA ratio naturalis vim legis habet, l. 7. ff. de bon. damnat. Et ſufficit ſola ad decidendum, l. 13. §. 7. ibi ex ipſa naturali juſtitia. ff. de excuſ. tutor. Imò quærere legem, ubi habemus rationem nihil aliud eſt, quàm infirmitas intellectus ſecundum Ariſt. Ang. conſ. 204. incip. quoniam in ultimis voluntatibus. in ult. colum. IV. SCIRE leges non eſt verba earum tenere, ſed vim & poteſtatem, l. 17. ff. d. ll.

Rationes affirmatoriæ.

Atqui conſuetudo eſt ſpecies legis, §. 3. Inſtit. de I. N. g. & c. d. l. 32. d. ll. & optima legum interpres dicitur in l. 37. & l. ſeq. ff. eod. E. ſi procedere licet ad ſimilia per legem, d. l. 12. cum ſeq. eod. utique etiam licebit per conſuetudinem. RATIO connexionis eſt: quia genus omnibus ſuis ſpeciebus eſſentiam communicat: & leges non verbis ſed rebus impoſitæ ſunt, l. 2. in fin. C. comm. de legat. l. 3. C. de lib. præt. l. 1. C. d. lat. libert. toll. l. 3. §. 9. ff. de adim. vel transferr. legat. l. 9. C. quæ res pig. oblig. poſſ. Cicero 2. de invent. & hoc caſu conſuetudines feudales optimè poſſunt allegari in aliâ materiâ etiam non feudali. QVÆ diſtinctio colligitur ex Alex. in conſ. 104. nu. 6. l. 4. ubi dicit JURA feudalia hâc adhibitâ diſtinctione, quando videlicet non ſunt contra regulas juris communis, in materiâ emphyteuticâ allegari poſſe, & Innoc. in c. dilecto in 2. col. extr. d. offic. Arch. refert conſuetudinem onerosam & contra jus non debere extendi ad alias cauſas, nec ad alias perſonas, ſecùs tamen eſſe in conſuetudine laudabili, quæ ſit PRÆTER JUS: quia in ea procedi de ſimilibus ad ſimilia: pro hac quoque diſtinctione facit, l. quod. 39. non ratione. ff. d. l. ubi dicitur, quod non ratione introductum eſt, ſed errore primùm, deinde conſuetudine obtentum in aliis ſimilibus locum non habet: expreſsè igitur vult hæc l. quod ubi conſuetudo introducta eſt cum ratione, & non contra rationem, in ſimilibus locum ſibi vendicet. E. quando jura iſta feudalia non pugnant cum ratione, ſed in ipsâ ratione naturali fundata ſunt, non ſolùm habebunt locum, in caſu expreſsè deciſo, ut in emphyſi, ſed etiam in aliis ſimilibus.

IX.

Ius feudale etiam obligat perſonas Eccleſiaſticas.

Deniq; hujus juris tantus rigor & vigor eſt, ut tàm laicos, quàm clericos, ſive perſonas Eccleſiaſticas obliget.

Hoc ſtatuunt ſecundum gloſs. in c. ex part. de feud. & c. Apoſtolica, d. re judic. lib. 6. Felin. in c. 1. d. conſtit. Abbas, Baldus, & alii in c. cæterum de judiciis. Alvarot. in c. 1. in pr. nu. 14. & Jaſ. c. 1. nu. 36. d. his

qui

qui feud. dar. poſſ. Laudens. in prælud. feud nu. 6. Schrad. in tract. feud. p. 1. q. 2. Roſenth. d. feud. c. 1. concluſ. 9. Curt. Jun. part. 1. q. 1. Moz. in tit. de his qui feud. dar. poſſ. nu. 30. Sonsbecc. part. 1. de feud. num. 27. Geil. 1. obſerv. 37. nu 3. Mynſing. cent. 5. obſerv. 48. nu. ult. & alii quamplurimi. Et quidem Bald. in prælud. feud. 3. colum. dicit: ISTAS conſuetudines non ſolùm in foro contradictorio, ſed etiam in foro conſcientiæ, & ſic in foro Eccleſiæ, niſi concernant periculum animarum obſervandas eſſe: idem Bald. etiam in l. fin. C. ſin. cenſ. vel reliq. fund. comparar. non poſſ. inquit: QVOD ſi Eccleſia tenet feuda à ſeculari, tenetur ſervare id, ad quod alii vaſalli adſtricti, etſi ille dominus eſſet Ruſticus, idem in d. loco vult: QVOD ſi Eccleſia eſt Feudataria, tenetur præſtare juramentum fidelitatis, ſicut tenetur quilibet alius: Hoc ipſum quoq; ex ipſorum pontificum decretis, ut ex d. c. cæterum extr. d. Judiciis. in c. verum & fin. & ex c. ex tranſmiſſa. ext. d. for. compet. probatur. IBI n. ſummi PONTIFICES ſuper contentione feudali Eccleſiaſticas perſonas remittunt ad dominos feudi ſeculares, quin imò etiam tàm coram domino feudi, quàm coram paribus curiæ, licet illi laici ſint æquè ut cæteri Vaſalli conveniri & in jus vocari poſſunt, d. c. extranſmiſſa & c. verum ext. de for. compet. c. 1. & ib. Dd. d. controv. in t. Dom. & Epiſc. ET QVAMVIS hoc in loco Franciſc. Curt. in tract. feud. 2. quæſt. 1. part. prin. DISTINGUAT, inter CONSVETUDINES FEUDORVM NVDAS & SIMPLICES & CONSTITVTIONES quaſdam IMPERATORVM, quæ libris feudorum inſertæ ſunt: ut illo quidem caſu feudorum conſuetudines: hoc autem non niſi quatenus ſint à jure canonico approbata, CLERICOS, & ECCLESIAS ligent: NIHILOMINVS tamen dicendum eſt, quod iſtæ conſtitutiones Principum & Imperatorum, pari vinculo aſtringant & obligent clericos, ac aliæ conſuetudines feudales. NAM cum naturam feudi in quibusdam forment, & reforment, & codici inſuper feudali inſertæ ſint, quis quæſo ab harum obſervaniâ clericos & Eccleſias, à ſecularibus dominis beneficia tenentes, exemtas dixerit, cùm qui vult antecedens, eum etiam conſequens velle neceſſariò concludendum ſit, arg. l. 62. d. procurat. Bald. in d. c. Cæterum ext. d. judiciis, & Bart. in l. reſcripto. 6. §. fin. ff. d. Mun. & honor. Albert. c. quod clericis. nu. 41. extr. de form. compet. ET licet aliàs CLERICI coràm Laicis non conveniri, nec ab ipſis in ſeculare judicium trahi poſſint, etiamſi ſub juramento conſentiant in judicem Laicum, cùm hoc tendat contra Canonica ſtatuta, jura publica, quibus privatorum pactis derogari non poſſit; c. ſi diligenti cum ſimilibus, d. for. compet. & c. qualiter d. judiciis.

Rationes confirmatoria 1. 2. 3. 4.

Diſtinguit Curtius.

Rejicitur Curt. Diſtinct.

n. 7.

TAMEN in contrarium ſunt allegati textus, ut c. ex tranſmiſſa & c. verùm, d. for. compet. ubi apertè deciditur, CLERICOS coram domino ſeculari conveniri debere, & hoc fit non ratione PERSONÆ,

Reſp.

 quàm

18. quam repræſentat Clericus, ſed ratione REI in feudum acceptæ, quam recognoſcit Clericus à Laico, & eſt ſub juriſdictione Domini ſecularis & Laici. Etenim licet per infeudationem tranſeat dominium utile in Vaſallum, tamen dominium directum remanet penes ipſum concedentem. E. Dominus judicando de feudo, cenſetur judicare de re ſuâ propriâ potiùs, quàm de Clerici perſonâ. ATQVE ita in CAMERA IMPERIALI: (cujus Aſſeſſores in pleno Conſiſtorio habent vim interpretandæ legis, ut refertur in ordinal. Camer. p. 1. fol. 66. §. Vnd wo einiges. & in §. Ferner.) pronunciatum teſtatur Mynſing. 4. obſerv. 95. UNDE Epiſcopus qui recognoſcit feudum aliquod ab Imperatore etiam appellare debet ad ipſum Imperatorem, non autem ad Pontificem vel Archiepiſcopum, vel alium quendam. JUVAT inſuper hanc noſtram opinionem, quod deciſiones feudales non dicuntur leges civiles, nec introductæ ſunt à Principe ſeculari, ſed dicuntur conſuetudines univerſales ſeu generales, tacito univerſi populi conſenſu introductæ, & ſic tàm conſenſu clericorum, quàm Laicorum, & hâc ratione ligant etiam clericos: ipſi enim recipientes feuda, non tàm principum conſtitutionibus, quàm pacto ipſorum tacitè ad ea, quæ in conſtitutionibus principum ſancita ſunt, obligantur, ſemper enim ea, quæ de naturâ contractus ſunt, tacitè acta & conventa præſumuntur, l. cum quid. 3. ff. ſi cert. pet. Unde ſuccedit regula: *Clericum pacto & promiſſione ſuâ ſe ad id obligare poſſe, ad quod ratione conſtitutionis Imperialis non teneretur;* Jaſ. d. l. placet. nu. 22. C. d. SS. Eccl. &c.

X.

De compilatoribus.

Feudales autem hæ conſuetudines corpori Juris inſertæ, quin à privatis hominibus collectæ ac compilatæ fuerint, dubium non eſt.

Diſſentiunt tamen & hoc in loco haud vulgariter inter ſe Dd. & quidem Duar. d. feud. c. 1. n. 4. Hannet. lib. 1. c. 1. Connan. lib. 1. c. 1. Hartm. Piſt. in quæſt. Jur. l. lib. 2. q. 43. nu. 17. Hottom. in comm. feudal. in præfat. Molin. in conſuet. Pariſ. t. 1. nu. 46. exiſtimant: HOC JUS ab incerto auctore eſſe collectum atque introductum; EQVIDEM conſtare partim ex conſtitutionibus Imperialibus CONRADI LOTHARII, FRIDERICI & aliorum Imperatorum: PARTIM ex variis conſuetudinibus Mediolanenſium, Cremonenſium, Placentinorum, Regni, & aliorum locorum: PARTIM etiam conſcriptum ac compoſitum eſſe ex nonnullorum, ut puta Oberti de Orto, Gerhardi Capagiſti, & aliorum ſapientum, & Juriſperitorum reſponſis, quæ non neceſſaria, ſed probablia ſaltem ſunt: *Objectio.* Olim

Olim quidem reſponſa Prudentum & JCtorum, etiam ſine principis licentiâ vim legum obtinebant, juxta textum in l. 2. §. poſt. hunc, ff. de Origine Juris, ſed tempore, D. A U G U S T I conſtitutum fuit, ut ex Principis auctoritate, JCti reſponderent, nec eorum reſponſa ſine hac auctoritate vim aliquam legum præ ſe ferrê poterant, d. l. 2. §. primus. de Orig. Jur. Nuſquam autem ex his libris probari poteſt, Dd. illos has deciſiones ex auctoritate Imperatorum compilâſſe. E R G O ſequitur iſtas deciſiones non eſſe neceſſarias, ſed probabiles tantùm, neque aliis Juriscivilis com... ...s articulis in determinatione judicialium dubiorum auctoritate, & efficaciâ pares eſſe. Sed hoc non obſtante R E S P O N D E R I poteſt ex communi illa regulâ, quâ dicitur: Q V O D quando quis ſciens contradicendo poteſt impedire actum, & non impedit, ſed tacet, habetur pro conſentiente, l. ſæpè. 63. §. ſcientibus. ff. de re judicata, gl. in l. fidejuſſor. §. Pater in verb. manifeſtum. ff. de pignor. J A M autem extra dubium eſt, conſtitiſſe Imperatori, has deciſiones à privatis illis Dd. eſſe conſcriptas ac compilatas, in ſcholis legi, & allegari in judiciis. E R G O non improbando, videtur eas approbâſſe, quam conſequentiam gl. communem refert in l. quo enim. ff. rem rat. hab. Ejus enim, quod publicè fit, nemo ignorantiam allegare poteſt, d. l. ſed etſi pupillus. 11. §. præſcribere. 3. ff. de inſtit. act. Præterea allegatos Dd. viros ſummæ eruditionis & nominis Obertum nempè de Orto, & Gerhardum Capagiſtum ſeu Nigrum, C O N S U L E S Mediolanenſes, ibique pragmaticos inſignes teſte Ottone Friſingenſi lib. 2. de reb. geſt. Friderici. c. 13. & primarios hujus Juris auctores & collectores fuiſſe elegans habemus teſtimonium. 2. feud. 1. U B I Obertus de Orto filiô ſuo Anſhelmo ſalutem dicens uſus feudorum ſe expoſiturum promittit. D E Gerhardo idem quamplurima teſtantur cc. ut c. 1. qui curiam vendidit. 2. feud. 51. c. 1. d. feud. dat. in vic. leg. com. 1. feud. 27. c. 1. de feud. fœm. 2. feud. 30. 32. 34. c. 1. an mutus vel aliàs imperfect. feud. retin. 2. feud. 36. cum ſimilibus. Baldus in prælud. feud. num. 3. Afflict. num. 10. Iſern. nu. 17. Præpoſ. nu. 6. & 7. Mozz. de orig. feud. nu. 32. Schneidevv. de feud. part. 1. n. 1. Borcholten de feud. c. 2. n. 28. Vult. de feud. lib. 1. num. 4. *Solutio.*

Diſtributio librorũ feudalium

P R Æ T E R E A hic ſciendum eſt totum jus feudalê commodè in quinq; libros diſtribui poſſe, ſecundùm Cujac. Quorum P R I M U S ab initio uſque ad c. uni. de feud. cogn. ſe extendit. S E C U N D U S eſt à tit. de feud. Cognit. uſque ad tit. in quibus cauſ. feud. amit. 1. 2.

T E R T I U S eſt à tit. in quibus cauſ. feud. amit. uſque ad tit. ſi de feud. Vaſ. ab aliq. interpell. fuer. 3.

Q V A R T U S eſt à tit. ſi de feud. Vaſ. &c. uſque ad finem text. feudalium. 4.

5\. QVINTVS denique liber conſtitutiones Imperatorum Conradi Lotharii, & Friderici continet. LIBRI primi auctorem fuiſſe Ger-
Auctores hardum Nigrum Conſulem Mediolanenſem, Jac. Cujac. in proleg. ex eo
lib.1. quis? affirmat, quod in c. un. §. fin. de ſucceſſ. feud. diſponitur, ut ſi in inveſtiturâ tali pacto convenerit, ut maſculi & fœminæ in feudo ſuccederent, maſculi præferantur fœminis, quæ ſententia Gerhardo Nig. aſcribitur, in c. un. §. ſimiliter de capitan. qui cur, vend.

II, PROPTER legem commiſſoriam, c. un. de feud. dat. in vic. l. com. quæ in feudis locum non habet, ſicuti nec in pignoribus obtinet, l. ult. C. de pact, pign. Id quod ſimiliter attribuitur Gerhardo Nigro in d. c. un. §. pen. de capitan. qui cur. vend. Unde probabiliter conclu-
Libri 2. & 3. Auct. ditur, Gerhardum lib. 1. eſſe auctorem & compilatorem. LIBRI ſecundi & tertii, ſecundum eundem Cujac. auctor eſſe fertur, Obertus de Orto, ſimiliter civis Mediolanenſis, & ideò quidem, quod in utriuſque libri exordio & inſcriptione præfixum ſit ipſius nomen cum ſalutatione ad
Libri 4. incerti ſunt Auctores. Filium Anshelmum. DENIQVE aſſerit Cujac. LIBRI IV. incertos eſſe auctores, quod vel exinde liquet, dum in c. 1. ſi de feud. Vaſ. ab aliq. interpell. fuer. hi duo conſules ſapientes vocentur, ex eo veriſimile non eſſe, eos ipſos tantæ arrogantiæ vitio infectos fuiſſe, ut ſe etiã ſapientes
Lib. 5. Aut. appellitare non erubeſcerent. QVINTI LIB. auctor eſſe creditur, HAGOLINUS antiquus Gloſſator & Profeſſor Bononienſis, qui res interſeruit ex mandato Imperatorum: ut placet Odofredo & Baldo, quos
Concluſio. ſequitur Cujac. in proœm. feud. EX QVIBUS relinquitur Gerhardum Nigrum & Obertum de Orto trium priorum librorum eſſe compilatores; nec ab illâ ſententiâ dimovebit nos argumentum Duar. & Connan. quod auctoritas Oberti & Gerhardi non ut auctorum, ſed ut teſtium producatur ſæpiùs. Quippe in obſcuro non latet, alia ab aliis progreſſu temporis fuiſſe adjecta, qui illorum, ut collectorum primariorum ſententiam recitàrunt. Vixit uterque tempore Friderici Barbaroſsæ primi, qui Conrado 3. ſucceſſit circiter annum Domini 1152. ut colligitur ex 2. feud. 33. verb. in quib. teſte D. Arumæo in diſput. feud. 1. theſ. 3. Reliquas objectiones, quarum 12. in unum faſciculum comportavit Conradus Olemannus in diſp. 2. feud. Giphani. nu. 42. & ſeqq. in ipſo congreſſu accuratiore judicio perſequamur, ne Diſputatio noſtra, contra inſtituti rationem, in immenſum excreſcat.

XI.

Hiſce igitur generalibus, ſine quibus vix ac ne vix quidem cum fructu ad ſequentia

quentia pervenire potuiſſemus, jam præmiſſis tandem rem ipſam aggredimur, & ad feudi definitionem deſcendimus. Quæ quæſtio cùm & nominis & rei ſimul definitionem complectatur, rectiùs ſecundum artis præceptum nos facturos arbitramur, ſi à definitione nominis primùm digreſſi fuerimus, cum nemo res intelligat niſi priùs verba cognoverit. Quæ (ut Plato in Cratylo docet) ſunt inſtrumenta, quibus res ſignificantur. *De definitione.*

XII.

Eam autem proponit nobis Obertus de Orto in c. un. §. fin. per quos inveſt. fiat, feudum ſcilicet à fide, vel fidelitate dici. *Nominis definitio.*

Quæ definitio licet à multis improbetur, tamen omnibus aliis Etymologiis relictis, hanc arripiemus, hanc exoſculabimur, hanc fovebimus. Quippe de FORMA & ESSENTIA feudi eſt FIDES ſeu FIDELITAS, quæ in omni feudo requiritur, tàm à Domino, quàm à Vaſallo; uterque enim ratione & vi mutuæ obligationis fidem præſtare tenetur, c. un. qual. jur. deb. Vaſall. c. un. de form. fidel. Quæ ſi omittatur & negligatur FELONIA committitur in Vaſallagio, & feudo cadit tàm Dominus quàm Vaſallus, dicitur enim in c. un. §. Domino, ſi de feud. defunct. content. ſit. &c. de DOMINO committente feloniam, per quam Vaſallus amittere debet feudum, ſi eam committit, proprietatem feudi ad Vaſallum pertinere, ſive peccavit in Vaſallum, ſive in alium, quo loco *Rationes confirmationis.*

illa

 illa verba: PROPRIETATEM AD VASALLUM PERTINERE: notanda ſunt, cùm regulariter in Vaſallum non proprietas, ſed uſusfructus feudi tranſeat, c. un. in fin. in quibus cauſ. feud. amit. Hinc fides ſecundum Stoicos ex eo, quod fiat, quod dictum eſt, dicitur, auctore Cicerone lib. 1. offic. & Mozz. in tractat. de feud. c. 1. num. 4. FIDEM dici ait QVASI FAC, & DIC. quia Vaſallus in facto & dicto fidelis eſſe debet. Vnde Vaſalli, qui feuda habent, appellantur fideles, c. un. de his qui feud. dar. poſſ. c. un. quib. mod. feud. amit. & c. un. de contentione inter dom. & fid. QVIA domino ſuo fidem promiſſam ſervare, & erga eum in dicto facto, hoc eſt, in ſermone & operâ fideles eſſe debent, Mozz. d. loc. n. 4. Seyff. in ſpeculo feud. in definit. feud. & Chaſſan. in conſuet. Burgund. in Rubr. de feud. num. 5 VULGO hic

Object. objicitur hanc Etymologiam vocabuli non eſſe propriam, quia etiam in aliis CONTRACTIBUS requiritur bona fides, quàm fallere grave eſt, l. 1. in princ. ff. de pec. conſtit. l. bona fides. 31. ff. depoſiti. & l. bonam fidem. 4. C. de obligat. & act. Vnde ſic argumentantur. Omnis

Notatio latior & ſtrictior eſt. notatio, quæ latior vel ſtrictior eſt ſuo notato, vitioſa eſt. Sed hæc notatio talis eſt. E. Aſſumtum probo, quia vocabulum fidelitatis circa plura objecta occupatur quàm feudum, idque patet inde, quòd & officium magiſtratus, & ſimul mandatum, quod ſummam fidem requirit, contineat.

Latior. Eâ igitur inſpectione latior ſuo notato videtur.

Strictior. DEINDE ſtrictiorem in eo cognoſcimus, quod non in omni feudo fidelitas præſtetur, ſed quandoque remitti poſſit, c. 1. per quos fiat inveſtitura.

Reſp. 1. Sed RESP. FEVDVM ob ſui excellentiam dici conſiſtere in fide, quia dominus committit Vaſallo vitam, honorem, & bona, c. 1. de nov. form. fidel. & licet in omnibus CONTRACTIBUS requiratur bona fides; tamen cùm nullâ aliâ in re, quàm in feudo, tam arctè, tamq; ſtrictè bona fides exigatur, ideò fides ſive fidelitas κατ᾽ ἐξοχὴν meritò ſaltem de feudo prædicatur, quia feudum datur principaliter propter fidem & fidelitatem, c. 1. §. nulla. per quos fiat inveſt. Contractus quidem habent ſuam fidem, ſed ſi eam ſecundum conventionis tenorem ſemel liberaveris, nulla te ampliùs ſequitur obligatio pr. Inſt. quib. mod. toll. oblig. Aſt fides, quæ ex beneficiariâ & feudali conventione deſcendit, nunquam niſi per ſupremam vaſalli diem ſolvi poteſt, quia vaſallus ſemper & quotieſcunque neceſſitas exegerit, fidem ſuam erga dominum exercere debet, & non illam tantùm vulgarem, quâ contrahentes invicem ſeſe conſtringunt: ſed bona & corpus, ubi periculum inciderit pro domino exponere debet.

Qui autem fidelis eſſe recuſat, ei nulla debet fieri inveſtitura. DEINDE argumentum à notatione negativè ſumtum non eſt latiùs notato: quia regulariter verum eſt, non præſtatur fides vel fidelitas, ergò non eſt feudum, ſecùs eſt ſi affirmativè ſumatur, ut fides illic præſtatur, E. eſt feudum.

feudum. SECUNDO ad alterum aſſumtionis membrum RESP. d.c.1. non de ipſius fidelitatis ſed juramenti fidelitatis remiſſione loqui. A fidelitate a, ipſa ad juramentum fidelitatis non valet conſequentia. Illa remitti nequit, cum de cujusque feudi eſſentia neceſſariò exigenda & domino præſtanda fit. Hoc autem juramentum fidelitatis pro arbitrio ſuo dominus exigere vel remittere poteſt. Neque OBSTAT huic Etymologiæ, quod objicit Hotom. c.1. diſp. feudali, feudum à fide dici non poſſe, quia tùm potiùs fidelium, fidum, vel fidelitium primâ ſyllabâ integrâ retentâ, dicendum eſſet, unde exiſtimat Hotom. feudum probabiliùs à faida Longobardico vocabulo deduci, quòd inimicitiam hoſtilitatemq; ſignificat: ut in legib. Longobardicis videre eſt, præſertim in conſtit. primâ de faidoſis, & in conſtit. de homicidiis liberor. hominum: cujus amovendæ gratiâ Vaſallus dominum juvare debet, faidamque levare, quòd & Jac. Columbin. in gloſſem. c.1. de his qui feud. dar. poſſ. ſubindicat. RESP. Hoc non refragatur: Concedimus enim feudum craſſam, exoticam, barbaramque eſſe vocem, & ex pharetrâ Longobardorum prolatam, ſed quia Obertus de Orto optimè noverit in omni feudo de ſubſtantia requiri fidem, haud dubiè propter cognationem literarum, feudum à fide latino vocabulo deducere maluit, ut quaſi fidum eſſet, VVeſ. c. 1. de feud. in princ. Et hæc communis eſt Dd. ſententia, Curt. p. 1. q. 7. Julius Clar. q. 5. §. feudum. Zaſ. p. 1. num. 2. Bald. in proœ. nu. 7. Schrad. p. 2. c. 1. nu. 4. Joan. Garſ. in tract. de expenſ. c. 12. nu. 30. & 31. Borch. c. 1. princ. Gothofr. Ant. diſp. de feud. 1. theſ. 2. lit. b. Niell. d. diſp. 1. feud. theſ. 6. *Reſp.*

QUÆ tantò magis amplectenda, quòd ex re ipſa ducta ſit, hoc eſt ex forma feudi, quæ cuique rei dicitur dare ſuum nomen & eſſe, l. 9. §. 3. ad exhibend. l. 13. §. 1. de V. S. Ardiz. de feud. c. 4. Afflict. in prælud. nu. 39. Blanc. 1. de feud. Sonsbecc. p. 2. nu. 23. Mozz. de orig. feud. nu. 1. Cujac. in princ. comment. de feud. DISSENT. Dd. variè: alii feudum deducunt à fœdere, quod Dominus & Vaſallus de præſtandâ fidelitate inter ſe ferire ſolent. Et hanc Etymologiam Anton. de Prato veteri referente Montan. lib. 1. c. 1. circa fin. probavit. Zaſ. in epit. nu. 2. p. 1. & in l. 2. in pr. num. 22. de O. I. Hanner. lib. 1. c. 1. Sonsbecc. p. 2. num. 32. Philipp. Melanch. in comment. ad officia Cic. à Germanico nomine Fueden/ quòd paſcere ſignificat, derivat: quia feudum in pratis & paſcuis, ut plurimùm conſiſtit, quem ſecutus eſt Joachimus à Beuſt. in l. admonendi. 31. de Jurej. fol. mihi. 427. Nam prædia feudalia ad hoc dantur Vaſallis, ut inde ſe, familiam & equos honeſtè alant, ut parati eſſe poſſint ad ſervitia Dominis ſuis præſtanda & militares expeditiones obeundas, quoties neceſſitas tulerit, & ad hoc ſpecialiter fuerint evocati. *Varia feudorum derivatio.*

Alii aliundè feudi etymon ſumunt: ut Connan. & Hotom. à verbo vacelleto, ſeu vasleto, quod miniſtrum ſignificat: Vigelius à Germanicâ voce **Vogthey**. Nam Germani **Vogt** vocant curatorem, præfectum, præſidem, vel præpoſitum, & ipſa præfectura eſt t ie **Vogthey** / Deniq; Johan. Bodin. ſcribit nomen feudi, collectum eſſe ex initialibus literis verborum ***Fidelis ero Domino vero meo***, quam olim formulam Jurisjurandi, quâ Vaſalli fidelitatem ſpondebant, fuiſſe perhibet de Rep. lib. 1. c. 9. in pr. Vid. Petr. Heig. lib. 2. nu. 66. Roſenth. Synopſ. feud. c. 1. conclus. 6. num. 3. Borcholt d. loc.

XIII.

De definitione rei. *Huic definitioni nominis ſuccedit nunc definitio rei, quæ nobis majorem injicit ſcrupulum, & difficultatem, variè enim definiri à variis veriſsimè dicit Nicol. Mozz. de Orig. feud. num. 5. in tract. feudal.*

Feudum definitur beneficiũ. A quibusdam enim definitur BENEFICIUM ex benevolentia datum alicui, ut proprietas rei immobilis beneficiatæ ſeu in feudum datæ penes dantem remaneat: uſusfructus verò illius ita ad accipientem tranſeat, ut ad eum hæredesque ſuos maſculos & fœminas (ſi ita actum eſt) in perpetuum pertineat, ad hoc ut ille & ſui hæredes fideliter domino ſerviant: text. in c. 1. §. beneficium, in quibus cauſ. feud. amit. & in cap. un. de his, qui feud. dar. poſſ. c. un. de feud. March. cum quatuor ſeqq. c. 1. de prohib. feud. alien. per Loth. eandem etiam defendunt, Baldus in prælud. feud. Hoſtiens. in ſum. tit. de feud. c. 2. Zaſius in Epit. p. 1. n. 4. Duar. de feud. c. 2. Joh. Oldend. claſs. 5. de act. benef. Hotom. in diſput. feud. c. 4. Borch. de feud. c. 1. num. 7. Clar. in feudum. q. 4. Curt. Jun. part. 1. qu. 6. c. 7. Sonsbecc. de feud. p. 2. num. 2. Rol. à Vall. conſ. 39. num. 29. colum. 2. Verùm Jul. Clar. in d. §. feudum. q. 4. in f. putat eam non ſine difficultate tranſire. Grandiùs in illam invehitur Syſtellus, dum ruſticam & minus elegantem nominat, in ſpecul. feud tit. de defin. feud. in verb. uſusfructus. Interim dubium non eſt, nec ullâ ratione negari poteſt, feudum eſſe beneficium, ita enim appellatur in d. cap. Unde Vaſalli ſæpè dicuntur BENEFICIARII, ut in c. 1. de feud. dat. in vic. leg. comm. An autem propriè feudum per beneficium poſſit ac debeat definiri haud immeritò quis dubitare poteſt, nam beneficium ab Oberto in

c. 1. in

c. 1. in quib. cauſ. feud. amit. & Senec. lib. de benefic. definitur. Quod ſit BENEVOLA ACTIO, tribuens gaudium capientibus capiensq; tribuendo in id, quod facit, prona & ſponte ſuâ parata. Jam autem feudum ACTIO dici non poteſt. E. nec beneficium: à quo enim removetur genus, ab eodem etiam removeri ſpeciem neceſsè eſt: ACTUS quo feudum conſtituitur præcedit, feudum igitur actui conſequens. Sicut igitur cauſa & effectum ita differunt & actio illa benevola ſeu beneficium & feudum: Nam in feudo tenetur Vaſallus adeſſe domino eumque pugnando juvare contra proprium patrem, fratrem aut filium, exinde autem non fit gaudium capienti, ſed potiùs dolor eſt contra naturam beneficii, & Vaſallus ratione accepti beneficii, hæc omnia facere tenetur, ut diſpon. in c. un. §. ult. hîc finitur lex &c. E. feudum beneficium definiri non poteſt. 35.

Rationes cur feudũ per beneficium non poſsit definiri. 1.

DEINDE feudum datur ob cauſam, & ex eo inter contrahentes dominum videlicet & Vaſallum συνάλλαγμα, id eſt, mutua obligatio conſtituitur. Per quam alter alteri de benevolentiâ & fide invicem præſtandâ obſtringitur, 2, Feud. 52. d. prohib. feud. alien. per. Frid. & tit. 26. ſi de feudo defuncti content. ſit. §. domino, ubi not. Hotom. item lib. 1. F. 21. verſ. vel ſi dominis ſuis. BENEFICIVM autem gratis confertur: nec enim beneficium præſtat, qui præſtat debitum, l. 1. §. pen. ff. de aq. quotid. & æſt. beneficium accipiens ſolùm naturaliter ad antidora non autem civiliter obligatur, l. ſed etſi lege 25. §. conſuluit. 11. ff. de petit. hæred. 2.

TERTIO feudum etiam citra benevolam concedentis actionem acquiri poteſt, ut præſcriptione, 2. F. 26. §. ſi quis per 30. annos. c. 1. d. uſu Mediol. 1. F. 28. gl. in c. 1. §. præterea. d. capit. Conrad. 1. F. 40. Rittershuſ. 1. lib. 1. partit. feud. c. [illegible] nu. [illegible] 3.

QVARTO interdum pretio interveniente. 1. F. 7. d. nat. feud. & tit. 26. d. benef. frat. & qual. frat. in benef. frat. ſucc. item 1. F. 2. in pr. Sonsbecc. p. 2. nu. 8. Borch. d. feud. c. 1. nu. 12. qui diſſentientes apponit. 4.

QVINTO Vaſallus adverſus dominum qui feudum conceſſit de evictione agere poteſt, tit. 8. in pr. & 25. lib. 2. F. quod in beneficii conceſſore minimè obtinet, l. 18. §. ult. ff. d. donat. 5.

DENIQVE cùm beneficium non ſit ipſa feudi generalis eſſentia, ſed tantùm adventitia & adjuncta quædam feudi qualitas: ideò feudum commodè per beneficium definiri non poterit, Bocer. Claſſ. 4. diſp. 11. th. 8. Hotom. diſp. feud. c. 4. & in comment. ad §. fin, tit. 23. lib. 1. Rittersh. d. feud. c. 3. nu. 4. Obrecht. d. diſp. feud. c. 4. th. 120. & ſeqq. Giphan. in annot. diſput. 1. feud. num. 12. Vult. d. feud. c. 2. n. 5. 6.

SECVNDO antiqui interpretes, ut Bart. in l. jurisgentium. §. quinimò. ff. d. pact. Albert. Brun. conſ. 2. nu. 17. Joan. Jac. d. Leonard. conſ. 114. num. 204. Curt. in tract. F. 2. p. in pr. num. 52. quos ſequitur Ludov. Schrad. p. 2. c. 2. d. F. Duar. c. 2. Feudum CONTRACTVM eſſe ſtatuunt: quia inter Dominum & Vaſallum ex feudali conventione II.

Alii feudũ per contractum definiunt.

 haud

 haud ſecùs atque ex alio contractu oritur ultrò citròque obligatio, c. 1. in fin. de form. fid. 2. F. 6. Matth. de Afflict. c. 1. §. ſi facta. num. 11. ſi. d. F. defunct. cont. Card. Pariſ. conſ. 1. num. 21. lib. 1. Johan. Jac. de Leon. conſ. 117. num. 80.

I A M autem negotium, ex quo ultrò citroque obligatio deſcendit, propriè contractus dicitur, l. Labeo. 19. verſ. contractum. ff. de V.S. & quidem N O M I N A T U S, de quo infra, quia à conſuetudine videlicet feudum nomen habet, Bart. in d. l. juriſg. 7. §. quinimò num. 19. & ibi Iaſ. nu. 16. & 17. ff. de Pact. Curt. in tr. f. q. 9. num. 1. p. 1. Bald. in c. quæ in Eccleſiarum. nu. 21. extr. de conſtit.

Rationes cur per cõtractum definiri nequeat.

V E R U M hiſce ſeſe opponit Hotom. lib. 6. obſ. c. 7. & cur feudum per contractum definiri nequeat, aliquot rationibus probat. I. De re privatâ & familiari, quæque in commercio eſt & æſtimationem recipit, contrahi ſolet, l. 7. §. ſi paciſcar, l. 38. ff. de pact. l. & inter ſtipulantem. 83. §. ſacram rem. ff. de V. O. l. 6. & 17. de contrah. empt. §. item juris. Inſt. de inutil. ſtip. At in feudo de re privatâ & quæ ſit in commercio, non contrahitur. E. feudum non eſt contractus. Propoſitio certa eſt ex dd. ll. Aſſ. probo, quia feudum & clientela potiſſimùm inſtituta eſt, ad caput, vitam & ſalutem ſenioris ſeu Vaſalli, quæ res æſtimationi & commercio hominum non ſubjacent, ſed ab utroque eximuntur, unde non res privatæ ſed publicæ dicuntur, cùm nemo ſit dominus membrorum ſuorum, l. liber. homo. 13. ad L. Aquil. ſed unuſquiſque pars ejus Reipub. cujus civis eſt, reputetur. S E C V N D O Contractus lucri & negotiationis cauſſâ fiunt, l. actionum. 25. §. 1. d. obl. & act. à quo feudi natura & ratio abhorret, quod enim pecuniâ emitur improprium eſt. T E R T I O contractus ab initio voluntarii, poſtea verò neceſſarii ſunt, neque ſine utriuſq; contrahentium voluntate diſſolvi poſſunt, l. ſicut. 5. C. d. obl. & act. l. 17. §. 3. ff. commod.

1\. 2. 3.

F E U D U M autem à Vaſallo poteſt refutari, remitti & reſtitui ſeniori quamvis invito, quotieſcunque ei commodum viſum fuerit, per c. un. d. Vaſ. qui cont. conſt. Loth. reg. ben. alien. 2. F. 38. & ratio eſt ſecundum Zaſ. quia quilibet favori & juri ſuo renunciare poteſt, l. ſi quis in conſcribendo 39. C. d. Pact. Q V A R T O contractus ſolo conſenſu perficitur: Feudum autem in inveſtiturâ, traditione, Sacramento, idque coram paribus curiæ, c. 1. quid ſit inveſt. c. 1. qui teſt. ſint neceſſ. c. 1. quib. mod. feud. conſt. pot. c. 1. qual. feud. poſſ. alien. A L I U D ergò eſt contractus feudalis & aliud feudum ipſum, quia contractus eſt cauſa feudi: at feudum eſt ejus effectus, conſtituitur enim per contractum, c. de forma. 18. c. 22. q. 5. dum jus uſusfructus in certis rebus, certâ conditione datur & accipitur. E T quemadmodum ſervitus perſonalis ſive realis à contractu, quo ea inducitur multùm diſtat. §. fin. Inſt. de ſervit. ſic & feudum à contractu feudali diſcrepet plurimùm neceſsè eſt, VVeſenb. d. F. c. 1. D. Arum. in diſp. F. 1. th. 20. & ſeqq.

4\.

Differentia inter contractũ feudalem & feudum ipſum.

QVINTO

QVINTO quando inſpicimus rem ipſam, hoc eſt, beneficium quod in Vaſallum confertur, feudum contractus dici non poteſt, magis enim habet ſpeciem donationis, liberalitatis, gratiæ & beneficii, arg. l. interdictum. 14. ff. precario. 5. SEXTO feudum quandoq; absq; contractu conſtituitur, veluti cum quis teſtamento ſuo, per modum ultimæ voluntatis, alicui prædia quædam in feudum legat. 6. Item cum Vaſallus feudum præſcriptione acquirit, ut ſupra dictum, Bocer. d. diſp. theſ. 12. SEPTIMO ſi contractus verbum propriè & ſtrictè accipiatur, quatenus conſideranda eſt CONVENTIO & PACTIO, quæ inter dominum & Vaſallum fieri ſolet, feudum contractus dici nequit: 7. ratio deſumi poteſt ex Ulp. in d. l. Labeo. 19. ff. d. V. S. ubi dicit: quædam GERUNTUR, quædam CONTRAHUNTUR. ACTUS verbum generale eſt, ſive re, ſive verbis quid agatur, veluti in STIPULATIONE & NUMERATIONE: Contractus autem ultrò citroque obligatio eſt, veluti EMPTIO, VENDITIO, LOCATIO, CONDUCTIO, SOCIETAS. Atqui teſte Duar. ad l. 1. ff. d. pact. & lib. 2. Anniverſ. diſp. c. 8. pactiones & conventiones, propriè contractus dici nequeunt. E. nec feudum proprie contractus appellari poterit. QVANDO autem contractus verbum latè & generaliter, prout omnem obligationem comprehendit, accipitur, non dubitat Fachin. feudum tùm contractibus annumerari poſſe, quatenus reciprocas obligationes domini & Vaſalli continet, de his latiùs vid. Hotom. d. l. Cujac. lib. 6. d. F. in præf.

QVÓMODO autem feudum cum aliis vicinis & cognatis contractibus, ut EMPHYTEUSI, PRECARIA, LIBELLARIA, OBLIGATIONE LIBERTI, & CONVENTIONE de VSVFRVCTV CONSTITVENDO, conveniat videatur Giph. in diſp. F. 1. num. 59.

III. Feudũ definitur per clientelam militarẽ.

TERTIO, Feudum ab Hotom. in diſp. F. c. 4. definitur CLIENTELA MILITARIS, eà lege contracta, ut cliens pro beneficio accepto militarem operam præbeat: viciſſimque patronus ſuam illi fidem & benevolentiam præſtet. SED hæc definitio ſuo definito angugior eſt: Continet enim tantum illa feuda, quæ militiæ cauſsâ dantur, cùm tamen multa hodie feuda non ob militiam duntaxat, ſed aliàs etiam ob cauſsas, imò cum ſola fidelitatis conditione, citra ullius ſervitii mentionem vel exactionem dari ſoleant.

Hæc definitio rejicitur.

Talis igitur definitio quærenda, quæ omni ſpeciei competat & de omni feudo prædicetur, & omni tempore vera ſit. Nam ex ſpecie definire genus vel definitionem ex majore & potiore parte conſtituere, non eſt Logicum, ut loquitur Dn. Vult. t. 7. de F. cap. 11. num. 7. in fin.

IIII. Definitur etiã quod ſit conceſſio rei, quod itidem falſum.

QVARTO Gofredus feudum definit, quod ſit CONCESSIO rei pro homagio facta, in ſumm. d. feud. quo etiam genere utuntur, Alvarott. c. 1. §. f. tit. 23. lib. 2. F. Jac. d. Belviſ. in procem. F. col. 1. Zaſ. p. 1. VVeſ. in tr. d. F. c. 1. nu. 11. ſed quæ ratio eſt, cur feudum non poſſit definiri beneficium, eadem ratio eſt, cur feudum definiri non poſſit conceſſio: feudalis enim conceſſio, & ipſum feudum differunt, tanquam cauſſa & effectus, quia conceſſio conſtituit feudum. E. conſtituti feudi genus eſſe non poterit.

XIV.

Vera feudorum definitio.

Verùm his & ſimilibus definitionibus, quæ commenta potiùs Dd. quàm vera rationum momenta redolent, rejectis, Feudum definimus, quod ſit Jus quoddam re alienâ immobili vel æquipollente, certo modo utendi fruendi, ex benevolentiâ domini ſub lege mutuæ fidei conceſſum.

Rationes confirmatoria.

Niell. diſp. F. 1. th. 6. Goth. Ant. diſp. F. 1. th. 2. D. Arum. diſp. F. 1, th. 18, Obrecht. diſp. feud. 1. th. 139. & ſeqq. Et quidem rectè, nam vocabulum JURIS in definitione generis loco optimè ponitur, notiſſimum enim eſt, quòd ejus ſignificatione quamplurima comprehendantur, l. pen. & ult. ff. d. J. & J. & per illud pleraque negocia in jure definiantur. Ergò quin feudis etiam applicandum ſit, haud dubites.

Feudi vocula diverſimodè uſurpatur,

Sic & FEUDI vocula πολύσημος eſt & diverſimodè in hâc materiâ uſurpatur, Alex. Raudens. d. analog. lib. 1. c. 34. in pr. I. Accipitur pro RE IPSA in feudum datâ. c. 1, §. item ſi Vaſallus. §. rurſus. ſi d. inveſt. contr. fuer. 1. F. 4. c. 1. §. econtrario. d. inveſt. de re alien. fact. 2. F. 8. c. 1. v. ſi verò ibi feu-

1. dum malo ordine intravit. d. mil. vaſ. quæ contum. eſt. 2. F. 22. & multis aliis. SECUNDO, pro CONTRAHENDI ACTU, Vigel. d.

2. F. c. 2 q. 3. 5. & 6. ſic DEPOSITUM modo pro RE depoſitâ, l. 1. in pr. ff. depoſ. modo pro CONTRACTV. §. præterea. Inſt. quib. mod. re contr. obl. modo pro ACTV contrahendi ſumitur, l. 1. §. ſi apud. l. ſi convenerit. §. ſi depoſuero. ff. depoſ. ſic PIGNVS pro contractu, §. 1. Inſt. quib. mod. re contr. obl. & pro ipſa RE pignori obligata accipitur,

l. 9.

l. 9. §. 1. d. pign. Act. TERTIO pro CONTRACTV per quem Vaſallo JVS in feudo conſtituitur, c. 1. d. uſu Mediol. 1. F. 28. ibi: per 39.
feudum inveſtitum, c. 1. in pr. & §. 1. per quos fiat inveſt. 2. F. 3. ibi per 3.
feudum tamen cuilibet dari poteſt &c. & 1. §. item ſi poſſederit. §. ſimiliter, ſi de inveſt. fuer. controv. c. 1. d. ſucceſſ. feud. c. 1. d. feud. dat. in vic. leg. comm. & aliis quampluribus. Diſſ. Hotom. in d. l. 6. obs. 7. ut in præcedenti theſi ipſius fundamenta audivimus, quem latè refutat Rittersh. 1. F.
3. q. 5. QVARTO, frequentiùs ſumitur pro ipſo JVRE in 4.
re feudali per contractum conſtituto, prout etiam in definitione noſtrâ ponitur, c. 1. d. nat. feud. c. 1. quib. mod. feud. conſtit. c. 1. quæ fuit prim. cauſ. benef. amitt. c. 1. d. conſuet. rect. feud.

Dicimus JVS VTENDI FRVENDI, quia in feudo hoc agitur, ut rei immobilis uſusfructus à domino in Vaſallum transferatur. 2. F. 23. Ubi ſecundùm Obertum de Orto, feudum definitur VSVSFRVCTVS. Jam uſusfructus eſt JVS utendi fruendi alienis rebus, ſalvâ earum ſubſtantiâ, §. 1. Inſt. d. uſufr. l. 1. ff. eod. Et manet feudi ſalva ſubſtantia, quia deteriorem conditionem feudi Vaſallus facere non poteſt, ſine feudi amiſſione, c. un. §. econtrariò. d. invſt. de re alien. fact. E. cui competit definitio uſusfructus, eidem etiam definitum. At definitio uſusfructus, cujus fit mentio, in d. l. 1. de uſufr. & in d. princ. Inſt. eod. etiam feudo competit. Nam & feudum eſt JVS re in feudum datâ utendi fruendi ſalvâ ejus ſubſtantiâ, arg. c. Fridericus. §. quicunque d. pac. ten.

Cur feudũ dicatur, Ius utendi fruendi.

DICIMVS DE RE ALIENA, quia uſusfructus in rebus duntaxat alienis conſiſtit, d. §. 1. Inſt. de Vſufruct. RES enim ſua nemini ſeruit, l. utifrui 5. in pr. ff. ſi uſusfr. per. l. in re communi. 26. de ſerv. urb. præd. Nec id quod meum eſt ampliùs meum fieri poteſt, §. ſic itaque diſcretis. 14. Inſt. de Act.

Addimus IMMOBILI vel ÆQVIPOLLENTE, quod expreſsè habetur in c. un. §. f. 2. F. 1. ibi feudum non niſi, id eſt, duntaxat, ut ita explicat Hotom. diſp. F. c. 16. in rebus ſoli aut ſolo cohærentibus, quia id quod ſolo cohæret, pars fundi cenſetur, l. 44. de R. V. aut in iis, quæ aliàs inter immobilia connumerantur, conſiſtere poſſe.

Dicimus ulteriùs cum Duar. d. F. c. 2. CERTO MODO VTENDI FRVENDI, ad differentiam uſusfructus ſimplicis, quem Ius civile non feudale novit. Nam feudum ſimpliciter uſusfructus non eſt, ſed quidam uſusfructus, quod in noſtrâ definitione per verba CERTO MODO denotamus. Quippe multa habet ſingularia, quibus ab illo uſu- [illegible]

Vſusfructus Iuris civilis

etiam in hæredem uſufructuarii transferatur, quam conventionem Juſti-
nianus coarctavit uſque ad heredem primum, l. antiquitas. 14. C. de uſu-
2. fruct. II. VASALLUS feudi & ſervitutum habet vindicatio-
nem, 2. F. 8. c. de inveſt. de re alien. fact. §. Rei a. & tit. 43. de controv. int.
vaſ. & alium. quod denegatur uſufructuario, l. 1. ſi uſusfr. pet. l. 1. & fin. de
3. Nov. op. nunc. III. FEUDUM non niſi in rebus immobilibus,
aut quæ jure immobilium æſtimantur, conſtituitur, d. c. de feud. cogn.
USUSFRUCTUS autem indiſtinctè, in quibusvis rebus, tàm mobi-
libus quàm immobilibus, etiam iis, quæ utendo conſumuntur, conſiſtit, l.
4. 13. d. uſufr. & l. 1. ff. uſufr. quemad. cav. IV. IN FEUDO ſem-
per fides, & plerumq; ſervitia præſtantur, 2. F. 2. per quos. fi. inveſt. in
fin. & 23. §. ult. QUOD itidem non fit in uſufructu, Vult. tr. de F. c.
2. num. 9.

In quibus hæ duæ ſpecies cõveniant. INTERIM hæ duæ ſpecies in genere conveniunt. GENUS eſt uſusfructus, quod eſſentiam ſuam utrique ſpeciei communicat, quia cauſſæ eſſentiales in genere continentur, quæ in materiâ & formâ conſiſtunt. MATERIA generalis uſusfructus, ſunt res alienæ: forma vero in utendo fruendo vertitur. *Obj.* E, quicquid dicitur de genere, id etiam de qualibet ſpecie dici debet. Cùm igitur tota eſſentia uſusfructus feudo competat, ut de materiâ & formâ oſtenſum fuit, utique quod in uno uſufructu diſpoſitum eſt, in altero negari non debet. *Reſp.* SED huic dubio reſpondendum, feudum ab uſufructu in ſpecie dicto, ut ſpeciem à ſpecie differre.

Etſi enim quælibet ſpecies totam generis eſſentiam, quæ materiâ & formâ conſtat ſibi participet, tamen cùm ſit pars ſui generis: neceſsè eſt, ut propriam habeat formam, propriasque affectiones, quibus ab aliis ſpeciebus ſecerni poſſit. Hinc in ſcholis dici ſolet, plus eſſe in ſpecie, quàm fuit in genere. Tota quidem generis eſſentia ineſt in ſpecie, ſed eſſentia illa non eſt ſimplex, ſed alternata, ex quâ alternatione ſpecies conſtituuntur, eleganter Vult. d. loc.

Sequitur in definitione ex benevolentia, hoc eſt, amore & honore domini, c. un. d. feud. dat. in vic. leg. comm. ATQUE hinc eſt, cur toties feudum in jure feudali vocetur BENEFICIUM, id eſt, actio benevola, promptiſſimo animo concedentis facta, d. c. un. in quibus cauſ. feud. amitt. & c. un. d. feud. March. vel duc. cum c. ſeq. in f. 14. & 15. 27.

Deniq; additur: ſub lege mutuæ fidei, quia fides eſt de formâ feudi, quæ illud ineſſe deducit, & in omni feudo neceſſariò requiritur, c. un. §. fin. per quos. fin. inveſt. 2. F. 3. c. un. qual. jur. deb. vaſ. dom. 2. F. 5. c. 1. de nov. form. fid. 2. F. 7. c. un. in fin. d. controv. feud. ap. par. termin. tàm ex parte DOMINI, quàm VASALLI, c. 1. in f. de form. fid. 2. F. 6. c. 1. §. domino. ſi de feud. def. cont. ſit. 2. F. 26. c. 1. §. in quibus

etiam

etiam d. conſuet. rect. feud. 2. F. 33. c. un. qual. dom. propr. feud. priv. 2. F. 47. c. 1. in f. princ. d. not. feud. 2. F. 58. QVIA in conſtitutione feudi inter dominum & vaſallum mutua neceſſitudo contrahitur, de fide invicem præſtandâ ut ſupra dict. Eſt enim, ut vaſallus dominum tanquam patronum ſuum comiter obſervet, & viciſſim patronus clientem ſuum ſibi cordi & curæ habeat, arg. l. quidem. 132. de V. O. & hæc fides ſeu fidelitas pacto contrahentium remitti non poteſt, Duar. in tract. d. F. c. 2. n. 3. Cum eſſet id pactum contra rei ſubſtantiam quæ mutari nequit, adeoque contra bonos mores, & ideò irritum, l. pacta. 6. C. de d. pact. l. 12. d. prec. Zaſ. p. 1. n. 8. & p. 5. num. 30. & p. 6. num. 21.

ETSI enim feudum aliquod eſſe poſſit ſine fidelitate, hoc eſt, ſine fidelitatis juramento, non tamen poteſt eſſe ſine fide: quia à fide nomen & eſſentiam ſuam habet, 2. F. 3. per quos fiat inveſt. §. fin. Obrecht. diſp. feud. th. 142. ut pluribus ſup. evictum.

XV.

Nunc quid feudum ſit, & quomodo propriè definiatur, paucis declaratum fuit, contractus non eſt, ſed jus quod per contractum conſtituitur, an autem ille contractus ſit nominatus vel innominatus, ſtricti juris vel bonæ fidei, quæri ſolet?

Eleganter hanc quæſt. tractat Curt. Jun. in tr. F. p. 1. q. 9. Et quidem NOMINATUM CONTRACTUM eſſe ſecundum communem Dd. opinionem concludit. I. QVIA in eo omnes proprietates, quæ alias nominatis contractibus attribuuntur, conſpicere licet: utpote ſunt, certum NOMEN & certa FORMA, quorum utrumque à conſuetudine accepit. DE nomine ſatis conſtat cùm hæc res ocularem ferè demonſtrationem incurrat, FORMA etiam non latet, quæ circa inveſtituram & fidelitatis juramentum occupatur, Bart. in l. jurigentium. 7. §. quinimò. nu. 7. ff. de pact. II. QVIA inventus poſt legem. 12.

Cur contractus feudalis eſt nominatus I.

42. hanc opinionem ſtringentes: nempè præcipuam eſſe DIFFERENTIAM inter contractus NOMINATOS & INNOMINATOS, quod in contractibus innominatis admittatur pœnitentia, non autem in contractibus nominatis, l. ſi pecuniam. 5. in pr. ff. de condict. ob cauſ. Atqui in feudo ex parte vaſalli admittitur pœnitentia ſive renunciatio, c. 1. d. Vaſ. qui cont. conſt. Loth. E. ex parte Vaſalli ſeu accipientis non po-
2. teſt dici contractus nominatus. II. NEQVE etiam poteſt dici contractus nominatus ex parte dantis, nominati enim contractus, ſi perfecti eſſe debeant, hoc requirunt, ut ſi alicui non impleatur, non poteſt ille cui non impletur, repetere data, ſed debet agere, ut cogatur adverſarius ad contractus implementum, l. incivile. 12. C. d. R. V. At in feudis quando vaſallus domino non præſtat debita ſervitia, datur ei rei vindicatio ad fundi repetitionem, ſecund. gl. & com. Dd. in c. 1. §. ſed nec eſt alia cauſa, quæ fuit prim. cauſ. amit. benef. E. Feudum contractus no-
3. minatus dici nequit. III. UBI deficit actio nominata, ibi contractus nominatus dari non poteſt, ſed in feudo deficit actio nominata. E. contractus feudalis per quem feudum conſtituitur contractus nominatus eſſe aut vocari non poteſt. RATIO connexionis eſt, quia contractus nominati non cognoſcuntur per nomen contractus, ſed per nomen actionis, qui ſi pariunt actionem, ſecundum nomen contractus dicuntur nominati, alias ſecus. ASS. probo, quia ſi facta fuerit promiſſio de inveſtiendo, datur actio ex ſtipulatu, ſin autem nuda pactio de infeudando interpoſita, datur condictio ex lege, vel actio præſcriptis verbis. RESP. negando propoſitionem
Solut. quæ univerſalis non eſt, quia non ſemper actio nominata aut innominata conſtituit contractuum nominatorum & innominatorum differentiam ſpecificam. EXEMPLO nobis ſit, quod ex MUTUO & STIPU-
1. LATIONE, ubi certum petitur, non dentur ſpeciales & nominatæ actiones, ſed ſufficiat CONDICTIO certi generalis, l. 24. ff. de reb. cred. l. 9. in pr. & §§. ſeqq. ff. eod. quas tamen ſpecies inter contractus, & quidem nominatos, referri certiſſimi juris eſt. NEC nos movet, quod in
2. feudo locum habeat pœnitentia, d. c. de vaſ. qui conſt. Loth. quæ in contractibus nominatis ceſſat, quia nec hæc nota legitimam & ſpecificam nominatorum & innominatorum contractuum differentiam inducere videtur, cum id commune habeant contractus innominati, cum quibusdam nominatis; veluti cum SOCIETATE, §. manet. Inſt. de ſociet. l. 1. com. div. MANDATO, §. rectè Inſt. d. Mand. cum DEPOSITO. l. 1. §. pen. depoſ. & quibusdam aliis, quibus naturâ ſuâ pœnitendi facultas ineſt. VNDE in argumento ex loco pœnitentiæ ducto, firma non poterit conſtitui differentia.

DEINDE multæ ſunt ſingularitates, in materiâ feudali rece-
3. ptæ, quæ in aliis contractibus locum non habent, Curt. d. loc. nu. 36. in f. Jul. Clar. in §. feudum. q. 6. nu. 1. Bart. in d. l. Jurisg. 7. §. quinimo,

nu. 19. & ibi Jaſ. nu. 16. & 17. ff. de pact. Jaſ. in prælud. feud. nu. 34. So-
cin. conſ. 68. n. 6. lib. 1. & conſ. 165. nu. 5. lib. 2. Bald. in d. c. quæ in Ec-
cleſiarum. nu. 21. ext. d. conſt.

An contractus feudalis ſit bonæ fidei vel ſtricti juris.

Rationes pro priori membro.

An verò contractus ſit BONÆ FIDEI, vel STRICTI JU-
RIS? Hæc quæſtio admodum ambigua eſt, adeò ut citra piaculum in
utramque partem animi gratiâ ventilari poſſit. PRO priori membro pu-
gnant hæ rationes. I. IN dubio ab Etymologiâ ſive verbi notatione pro-
babile ſumitur argumentum. Nic. Everhard. in loc. ab Etym. ATQVI
feudum derivavimus a fide, quæ eſt de ejus formâ & adjuncto inhærente,
per quod feudum eſt, id quod eſt. E. fides in feudo maximè exuberare
debet. Unde conſequens eſt, hunc contractum potiùs bonæ fidei, quàm
ſtricti juris eſſe. QVIA hoc proprium eſt omnium contractuum bonæ 1.
fidei, ut ſubſtantiæ eorum eſſentialiter bona fides inhæreat, §. fin. Inſt. de
Obl. quæ ex conſ. l. 152. §. fin. d. R. J. l. 1. verſ. eſt enim. de æſtim. Act.
II. QVOD proviſum eſt in adjuncto proprio, etiam proviſum cenſe- 2.
tur in ipſo ſubjecto. ATQVI in Pactis bonæ fidei contractibus in con-
tinenti adjectis, proviſum eſt, ut pariant actiones, l. 13. C. d. pact. l. lecta
80. ff. d. Reb. cred. l. 7. §. 5. ff. de pact. Id quod proprium bonæ fidei con-
tractuum adjunctum à ſanioribus JCtis eſſe putatur. E. cùm idem præ-
dicetur de feudo, c. un. d. inveſt. de re alien. fact. 2. F. 8. UTIQVE con-
tractus bonæ fidei cenſebitur. RATIO connexionis eſt, quia adjun-
ctum arguit naturam & qualitatem ſui ſubjecti per jura notiſſima. III. SI 3.
dominus ex contractu feudali tenetur evictionem præſtare, licet ea de re
ſpecialiter nihil ſit dictum, adhuc colligitur illum contractum eſſe bonæ
fidei. VERUM eſt primum, d. c. un. d. inveſt. d. re al. fact. E. & poſtre-
mum. RATIO conſequentiæ eſt: quia id ſolum dicitur de emptione
& venditione quæ contractus bonæ fidei eſt, l. 6. C. d. evict. l. 11. in pr. &
§. 2. d. act. empt. IV. VASALLUS ab aliquo interpellatus poteſt lau- 4.
dare & vocare dominum, ut ſe defendat, c. un. ſi d. feud. vaſ. interpell. AT
hoc non obtinet in ſtrictis judiciis: ibi enim denunciatio priùs litem con-
teſtatam præcedere debet, l. 29. §. 3. d. Leg. 3. Sed tantùm in bonæ fidei 5.
judiciis, l. 29. §. 2. d. evict. E. V. BENEFICIA latiſſimè & pleniſſi-
mè interpretari debemus, l. pen. d. conſt. princ. ATQVI feudum be-
neficium nominatur, 2. F. 23. In quib. cauſ. feud. amitt. §. ult. E. VI. IN 6.
contractibus bonæ fidei USURÆ debentur, ſi mora ſit commiſſa, idq;
ex judicis officio, l. 24. ff. depoſ. l. 47. d. act. empt. l. 32. §. 2. de uſur. l. uſu-
ræ. C. depoſ. l. præſes. C. d. locat. & cond. non jure obligationis, l. 49. §. f.
ff. d. act. empt. Idem in contractu feudali per conſequentiam juris deci-
ſum videtur in c. d. nov. form. fid. 2. F. 7. in f. ET ratio connexionis eſt,

44. *Rationes pro poſterio:i membro.*

1. 2. 3. 4.

PRO membro poſteriori militant hæc fundamenta. PACTA ſive conventiones, de re ad rem, vel de perſonâ ad perſonam non extenduntur, l. 27. §. 4. ff. de pact. ATQVI conſuetudo eſt tacita pactio, l. 32. ff. de ll. E. non erit extendenda de feudo cum ſit ſtricti juris, l. 3. §. 6. Vbi Dd. de Negot. geſt. l. 99. de V. O. Quare contractus feudi erit ſtrictè interpretandus, & verba ejus ſunt propriè & ſtrictè intelligenda, nec aliquid extrinſecum ſubintelligi debet, l. 26. §. 2, d. V. O. II. SI conſuetudo eſt ſtricti juris. E. & contractus conſuetudine introductus. Ratio conſequentiæ eſt, quia talis debet eſſe effectus, qualis eſt cauſa. III. HIC contractus non enumeratur, in §. actionum. 28. Inſt. de act. ubi tamen omnes bonæ fidei contractuum ſpecies nominatim exprimuntur. IV. SIMILE ſui ſimile producit, l. 14. de ſtat. hom. l. 1. §. 3. d. J. & J. ATQVI actio quæ ex feudo competit eſt ſtricti juris. E. & feudum, Bald. c. 1. in pr. num. 6. & ibi Matth. d. Afflict. nu. 2. ſi d. inv. feud. fuer. controv. Curt. tr. f. p. 1. q. 9. in f. Socin. conſ. 165. n. 8. lib. 1. Mar. Mant. conſ. 74. n. 11. Eligant igitur benevoli lectores, utram ſententiam velint. Nos in priorem magis propendemus.

Dic ſi fortè queas meliùs, meliora ſequamur
Deſine ſi nequeas, cur ita carpis opus.

COROLLARIA,

I.

An pœna, quâ fur ob quinq; ſolidos ſubtractos ſuſpenditur, juri divino & æquitati conſentanea ſit? Affirmamus.

II.

An jus accreſcendi locum habeat in feudis? Negamus.

ERUDITISSIMO DN. RESPONDENTI PETRO RITTERO.

EN tibi fortis eques nunc imperterritus aſtat,
Ad ſua quem promptâ provocat arma manu.
Siſte pedem: bellum non Marte ſed Arte geretur,
Non eſt quod metuas verbera, verba cadent.
Ergò ſi cupias adipiſci nobile feudum,
Et fructum ſtudiis inde referre tuis.
Sic caveas: noſtris reddas tua nomina caſtris,
Et præſtes validam lege jubente fidem.
Noſter eques placidi poſuit primordia belli,
Cur ceſſas? ſimilem tu quoque carpe viam.
Feuda dabunt fructus, lucroſa ſcientia feudi,
Hanc meſſem ſatis eſt ſi tuus edet ager.
Quod reliquum; mi PETRE tibi nunc grator honorem,
Proque tuo merito commoda mille precor.
Sic, ut cæpiſti, pergas; nam juſta peracti
Cauſſa laboris erit: præmia digna feres.

Amoris & honoris ergò f. Præſes.

MAgna quidem laus eſt libris incumbere multis,
Gnaviter & ſtudiis invigilare bonis.
Gloria at eſt ex jure theſes depromere major
Deque his cum doctis diſſeruiſſe viris.
Hinc quoties RITTERE theſes defenderis, iſta
Res eſt crede mihi nota, ſatisque patet.
Nec toties certaſſe ſat eſt, en rurſus in auras
Egregiæ redeunt non ſine laude theſes.
Quapropter tenui verſu hoc tibi gratulor atque
Fauſta precor quævis, ſuavis amice, tibi.

Chriſtophorus Neumajer j. u. D.

SOmnia ſunt jam FEUDA tibi RITTERE, perita

DEfendis RITTERE tuum nunc optime nomen,
Dum fortis verſas utriusq; volumina juris,
Perge; ex ambiguis exſculpere vera labora,
Præmia ſic capies magni non parva laboris,
Et magnâ cum fruge olim quæ vera docebis,
Nec parvâ cum laude olim quæ falſa refelles.

M. Georgius Mylius, G.p.m.f.j.u Doctorandus.

NOBILE regnandi munus, ſi LEGIBUS, ARMIS.
Utrinq; ex æquo ſtet, recidatve, pede.
Quidni NOBILITAS, vel MARTE vel ARTE ſuperba
Utrinq; ex æquo ſtet recidatve pede.
Hinc tibi PETRE ſapis ſupra malè nobile vulgus
Quando UNIS rebus nomen EQVESTRE ſuis.
Conſta. Sic annis diſces, aulâq; magiſtris,
Laurum linguæ, arma ſuccubuiſſe Togæ.

Iohannes Gulo Britzvvaldenſ. LL. Cand.

ALma Dice haud vult ſerpere humi, ſed ſurgit in auras,
Cultoresq; ſuos ad loca magna trahit.
Nec vult ut taceant, ſed in artibus ora reſolvant,
Ut volitare queant docta per ora virûm.
Nam quia ſunt ejus comites ſtipante caterva
Svada, Thalia, Themis, luxuriare volunt;
Luxuriare ſuis in honoribus, atque vigere,
Atque referre artis præmia digna ſuæ.
Hinc quoque diſtribuunt laudis ſua munera, famam
Nominis ut ſit EQVES, quem Dice amore trahit.
Gloriæ equus vehit hunc, veſtigia grataque ponit,
Vt ſit dignus EQVES, quem BONA Fama trahit.
Euge age, PETRE, Dices ſumſiſti præ omnibus omnes
Delicias, ejus jam quia velle facis.
Et jam te Cathedra exoptat, bona ut inde capeſses,
Inque tuas laudes nunc equitare queas.
Sic mox te ducent EQVITEM cum gloria & arte
Alma Dice, dulcis Svada, Thalia, Themis.

Chriſtophorus Stoltzer.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE